

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων

Πρόγραμμα διά βίου μάθησης

ΓΔ Εκπαίδευση και πολιτισμός

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ και ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αθήνα, Ιούνιος 2013

Περιεχόμενα

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1.1	Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης - Μια κοινή πορεία	4
	Η Διακήρυξη της διαδικασίας της Bologna	4
	Τα κυριότερα σημεία των συναντήσεων των Υπουργών Παιδείας	5
	Τι έχει γίνει στην Ελλάδα μέχρι σήμερα σε σχέση με τις δράσεις της διαδικασίας της Bologna.....	6
1.2	Η Έρευνα.....	9
1.3	Το Ερωτηματολόγιο.....	9
1.4	Ιδρύματα που έλαβαν μέρος στην έρευνα	13
2.	Ανάλυση των απαντήσεων	14
2.1	Ενότητα Α – ECTS.....	14
	Ερώτηση 1.....	14
	Ερώτηση 2.....	17
	Ερώτηση 3.....	19
	Ερώτηση 4.....	20
	Ερώτηση 5.....	22
	Ερώτηση 6.....	24
	Ερώτηση 7.....	25
	Ερώτηση 8.....	27
	Ερώτηση 9.....	28
	Ερώτηση 10.....	28
	Ενότητα Β – Diploma Supplement (DS).....	30
	Ερώτηση 11.....	30
	Ερώτηση 12.....	31
	Ερώτηση 11 Αναθεωρημένων Απαντήσεων.....	31
	Ερώτηση 13.....	33
	Ερώτηση 14.....	34
	Ερώτηση 15.....	35
	Ενότητα Γ – Κοινά Στοιχεία	37
	Ερώτηση 16.....	37
	Ερώτηση 17.....	39

3.	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ 2009 - 2012.....	39
3.1	Τμήματα που απάντησαν.....	39
3.2	Εφαρμογής του ECTS.....	41
3.3	Συντονιστής ECTS στα ΑΕΙ	41
3.4	Οδηγοί Σπουδών	42
3.5	Πιστοποιητικά Αναλυτικής Βαθμολογίας στην αγγλική	43
3.6	Παράρτημα Διπλώματος - Diploma Supplement (DS)	43
3.7	Τρόπος Χορήγησης και μορφές Παραρτήματος Διπλώματος	44
4.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	45
5.	ΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	46

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης - Μια κοινή πορεία

Η ιδέα της δημιουργίας Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου στην ανώτατη εκπαίδευση γεννήθηκε με τη Διακήρυξη της διαδικασίας της Bologna το 1999, από τους Υπουργούς Παιδείας 29 χωρών της Ευρώπης, κατά την οποία ελήφθησαν πολιτικές αποφάσεις που αποσκοπούσαν στη δημιουργία Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ). Η διακήρυξη αυτή, που υπεγράφη και από την Ελλάδα, στοχεύει στη διαμόρφωση κοινού πλαισίου διάρθρωσης και λειτουργίας των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης, ικανού να διασφαλίζει τη συγκρισιμότητα και την αναγνωρισιμότητα των ιδιαίτερων στοιχείων και χαρακτηριστικών τους.

Η Διακήρυξη της διαδικασίας της Bologna εξελίχθηκε σε ευρεία μεταρρυθμιστική διαδικασία, στην οποία συμμετέχουν σήμερα 47 χώρες. Ως κεντρικό στόχο της, έχει τη δημιουργία του *Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (European Higher Education Area)*, μέσω του οποίου, εκτιμάται ότι είναι δυνατόν να διασφαλιστεί αφ' ενός μεν, η *διεθνής ανταγωνιστικότητα* της ευρωπαϊκής ανώτατης εκπαίδευσης σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της γνώσης, αφ' ετέρου δε, η αποτελεσματική σύνδεση της ανώτατης εκπαίδευσης με τις ανάγκες της κοινωνίας, αλλά και της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη.

Οι Υπουργοί Παιδείας των 47 χωρών έχουν θέσει ως στόχο την επίτευξη συμβατότητας των εθνικών συστημάτων στο κοινό πλαίσιο που προσδιορίζει ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης, χωρίς αυτό να σημαίνει ταύτιση, αλλά διαμόρφωση όρων και προϋποθέσεων, ώστε να διασφαλίζεται η συγκρισιμότητα. Η Διακήρυξη της διαδικασίας της Bologna δεν εμποδίζει τη διαφορετικότητα των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε πρόκειται για Πανεπιστήμια, είτε πρόκειται για Πολυτεχνεία, είτε για Τεχνολογικά Ιδρύματα, αλλά αντίθετα συμβάλλει στο να δημιουργηθεί ένας Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης, ο οποίος θα βασίζεται στην ακαδημαϊκή ελευθερία και την αυτονομία των Ιδρυμάτων. Παράλληλα, ενισχύεται η φοιτητοκεντρική διαδικασία μάθησης και η σύνδεση μεταξύ εκπαίδευσης και έρευνας, αλλά και αγοράς εργασίας, διαδικασίες που στοχεύουν στην ανάπτυξη και την εξέλιξη όλων των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Η κοινή διακήρυξη των Υπουργών Παιδείας δε συνιστά νομική δέσμευση για καμία κυβέρνηση, αποτελεί απλώς την έκφραση της βούλησης των κυβερνήσεων για επικοινωνία μεταξύ των χωρών και μία ευρωπαϊκή ανώτατη εκπαίδευση πιο ισχυρή και πιο ανταγωνιστική μέσα στον παγκόσμιο στίβο της ανώτατης εκπαίδευσης. Η επίτευξη δε των στόχων του ΕΧΑΕ απαιτεί σημαντικές προσπάθειες εκ μέρους των κυβερνήσεων, των ιδρυμάτων, των φοιτητών και της ακαδημαϊκής κοινότητας στο σύνολό της.

Οι βασικές αρχές της διαδικασίας της Bologna τέθηκαν για πρώτη φορά στη συνάντηση των Υπουργών τεσσάρων χωρών (Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας και Ηνωμένου Βασιλείου) το 1998, στη Σορβόνη, Παρίσι. Ακολούθησαν οι συναντήσεις των Υπουργών στη Bologna 1999, στην Πράγα 2001, στο Βερολίνο 2003, στο Μπέργκεν 2005, στο Λονδίνο 2007, στη Λεβέν του Βελγίου 2009, στη Βουδαπέστη και τη Βιέννη 2010 και στο Βουκουρέστι τον Απρίλιο του 2012.

Η επόμενη σύνοδος Υπουργών θα λάβει χώρα στο Ερεβάν της Αρμενίας το 2015.

Η Διακήρυξη της διαδικασίας της Bologna βασίζεται στις παρακάτω δράσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Ένα σύστημα ακαδημαϊκών τίτλων, οι οποίοι αναγνωρίζονται και συγκρίνονται εύκολα ενώ παράλληλα περιλαμβάνει την εφαρμογή κοινού Παραρτήματος Διπλώματος με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας.
- Ένα σύστημα που θεμελιώνεται σε τρεις κύκλους σπουδών: τον πρώτο κύκλο σπουδών, τα προπτυχιακά προγράμματα (Bachelor) διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών, τον δεύτερο κύκλο σπουδών (Master),

διάρκειας ενός ή δυο ετών και τον τρίτο κύκλο σπουδών, τα διδακτορικά προγράμματα (PhD) διάρκειας τουλάχιστο τριών ετών.

- Ένα σύστημα συσσώρευσης και μεταφοράς πιστωτικών μονάδων (ECTS), ώστε να υπάρχει διαφάνεια στο πλαίσιο της κινητικότητας και της αναγνώρισης ακαδημαϊκών περιόδων σπουδών και τίτλων σπουδών.
- Την κινητικότητα φοιτητών, σπουδαστών, διδασκόντων και ερευνητών, ώστε να εξαλειφθούν οι υ-φιστάμενοι φραγμοί που αφορούν στην κινητικότητα.
- Τη συνεργασία σε θέματα διασφάλισης ποιότητας.
- Την ευρωπαϊκή διάσταση στην ανώτατη εκπαίδευση: την αύξηση του αριθμού των διδακτικών ενοτήτων, των μαθημάτων και των κλάδων, των οποίων το περιεχόμενο, ο προσανατολισμός ή η οργάνωση χαρακτηρίζονται από μια ευρωπαϊκή διάσταση στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης.

Τα κυριότερα σημεία των συναντήσεων, που πραγματοποιήθηκαν από τότε μέχρι σήμερα συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Προώθηση της ιδέας Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Διασφάλιση ποιότητας σε ιδρυματικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Καθιέρωση του διδακτορικού ως τρίτου κύκλου σπουδών.
- Σύνδεση μεταξύ εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας.
- Ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης με σκοπό την παροχή ίσων ευκαιριών σε ποιοτική εκπαίδευση.
- Κριτήρια και κατευθυντήριες οδηγίες για τη διασφάλιση ποιότητας.
- Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων.
- Απονομή και αναγνώριση κοινών τίτλων σπουδών.
- Ίδρυση Ευρωπαϊκού Μητρώου για την Ποιότητα στην Εκπαίδευση.
- Ελκυστικότητα και συνεργασία Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης σε διεθνές πλαίσιο.
- Στρατηγικός σχεδιασμός για την προώθηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Αύξηση της συμμετοχής στη Δια Βίου Μάθηση.
- Προώθηση απασχολησιμότητας.

Η **διακήρυξη της Βουδαπέστης – Βιέννης το 2010** σηματοδότησε την πρώτη δεκαετία της διαδικασίας της Bologna και οι υπουργοί των 47 χωρών-μελών μεταξύ άλλων, ανέφεραν ότι:

- Η διαδικασία της Bologna έθεσε τις βάσεις του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης που αποτελεί πρωτοφανές παράδειγμα περιφερειακής διασυνοριακής συνεργασίας στην ανώτατη εκπαίδευση και προσέδωσε στην ευρωπαϊκή ανώτατη εκπαίδευση, μια σαφώς αναγνωρίσιμη θέση στον παγκόσμιο χάρτη.
- Η ακαδημαϊκή κοινότητα - διδάσκοντες, ερευνητές, διοικητικό προσωπικό και σπουδαστές – διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο, ώστε να γίνει πραγματικότητα ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Κατά τη διάρκεια της **Συνόδου του Βουκουρεστίου (2012)**, οι Υπουργοί συμφώνησαν να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους, με δεδομένη την υπάρχουσα οικονομική κρίση, στα εξής σημεία:

- Να δοθεί η ευκαιρία για ποιοτική ανώτατη εκπαίδευση σε μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών.
- Να εφοδιαστούν πληρέστερα οι φοιτητές με δεξιότητες απασχολησιμότητας.

- Να αυξηθεί η φοιτητική κινητικότητα, με στόχο, το 20% των φοιτητών που θα έχει αποφοιτήσει μέχρι το 2020, να έχει λάβει μέρος σε προγράμματα κινητικότητας για σπουδές ή πρακτική άσκηση.

Τί έχει γίνει στην Ελλάδα μέχρι σήμερα σε σχέση με τις δράσεις της διαδικασίας της Bologna

Κινητικότητα φοιτητών και διδακτικού προσωπικού, με μεγιστοποίηση των παρεχόμενων δυνατοτήτων, βελτιστοποίηση των όρων και προϋποθέσεων και ελαχιστοποίηση των εμποδίων και δυσκολιών. Η Ελλάδα συμμετέχει σε διάφορα προγράμματα κινητικότητας μεταξύ των οποίων και το πρόγραμμα Erasmus, με το οποίο έχουν μετακινηθεί μέχρι σήμερα περίπου 47.000 φοιτητές για σπουδές και πρακτική άσκηση και περίπου 5.000 καθηγητές για επισκέψεις διδασκαλίας σε ιδρύματα της Ευρώπης. Ο στόχος του νέου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση, για τα έτη 2014-2020, είναι να επωφεληθούν από υποτροφίες κινητικότητας σε άλλη χώρα, 3 εκατομμύρια φοιτητές ανώτατης εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης και της διεθνοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης, κυρίως, μέσω της ανάπτυξης ενεργών και αποτελεσματικών συνεργασιών μεταξύ των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) διαφόρων χωρών, με σκοπό την αντιμετώπιση κοινών και μείζονος σημασίας προβλημάτων και την αναζήτηση κοινών στόχων και στρατηγικών.

Διαμόρφωση κοινού συστήματος σπουδών που στηρίζεται σε τρεις βασικούς κύκλους σπουδών:

- Τον 1ο κύκλο σπουδών, τα προπτυχιακά προγράμματα (Bachelor) διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών.
- Τον 2ο κύκλο σπουδών, τα μεταπτυχιακά προγράμματα (Master) διάρκειας 1 ή 2 ετών.
- Τον 3ο κύκλο σπουδών, τα διδακτορικά προγράμματα (PhD) διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών.

Δυνατότητα πρόσβασης των αποφοίτων ανώτατης εκπαίδευσης σε μεταπτυχιακές σπουδές. Οι απόφοιτοι όλων των ΑΕΙ έχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν σε σπουδές μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου.

Θεσμοθέτηση της αξιολόγησης. Η διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εδραίωση της εμπιστοσύνης και της ελκυστικότητας των Ιδρυμάτων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της διασφάλισης και αξιολόγησης της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση συντονίζεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ENQA – European Network for Quality Assurance in Higher Education), το πανευρωπαϊκό συντονιστικό όργανο για την αξιολόγηση και στο οποίο συμμετέχουν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες μέσω των εθνικών τους κέντρων αξιολόγησης της ποιότητας. Η Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) ιδρύθηκε με τον Νόμο 3374/2005 και έχει ως αποστολή την υποστήριξη των ΑΕΙ στην πραγματοποίηση των διαδικασιών που στοχεύουν στη διασφάλιση και βελτίωση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση, την ενημέρωση της Πολιτείας και των ΑΕΙ όσον αφορά τις σύγχρονες διεθνείς εξελίξεις και τάσεις στα συναφή ζητήματα και την προαγωγή της έρευνας στον τομέα αυτό.

Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης έχει ήδη εφαρμοστεί σε 480 Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας μας ενώ η ΑΔΙΠ έχει πραγματοποιήσει εξωτερικές αξιολογήσεις με εξωτερικούς αξιολογητές σε 180 Τμήματα ΑΕΙ. Με τον νόμο 4009/2011, η ΑΔΙΠ αναλαμβάνει και τη διαδικασία πιστοποίησης των ΑΕΙ.

Συμμετοχή των φοιτητών στην αξιολόγηση

Η συμμετοχή των φοιτητών στις διαδικασίες της αξιολόγησης κρίνεται απαραίτητη και ταυτόχρονα σημαντική. Ο νόμος 3374/2005 προβλέπει τη συμμετοχή φοιτητών στην ΑΔΙΠ σε όλες τις φάσεις της αξιολόγησης των Τμημάτων εξαιρούμενης της διαδικασίας της εξωτερικής αξιολόγησης.

Εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS). Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων αποτελεί φοιτητοκεντρικό σύστημα, βασισμένο στο συνολικό φόρτο εργασίας του φοιτητή που απαιτείται για την επίτευξη των αντικειμενικών στόχων ενός προγράμματος σπουδών, οι οποίοι με τη σειρά τους καθορίζονται, με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα και τις ικανότητες που πρέπει να αποκτηθούν.

Το ECTS καθιστά εύκολη την αναγνώριση και τη σύγκριση των προγραμμάτων σπουδών, διευκολύνει την κινητικότητα και την ακαδημαϊκή αναγνώριση και βοηθά τα ιδρύματα να οργανώνουν και να αναθεωρούν τα προγράμματα σπουδών τους και παράλληλα να εκπονούν προγράμματα σπουδών από κοινού με ιδρύματα άλλων χωρών.

Το ECTS βασίζεται στην κατανομή πιστωτικών μονάδων σε όλες τις μαθησιακές δραστηριότητες έχοντας ως αφετηρία ότι 60 μονάδες ECTS αποτελούν το συνολικό φόρτο εργασίας του μέσου φοιτητή πλήρους φοίτησης σε ένα ακαδημαϊκό έτος. Το ECTS έχει εξελιχθεί σε σύστημα συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, το οποίο δύναται να εφαρμοστεί σε ιδρυματικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με την προσμέτρηση μονάδων, οι οποίες αποκτώνται όχι μόνο στο εξωτερικό αλλά και στο εσωτερικό της εκάστοτε χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των μονάδων που αποκτώνται μέσω άτυπων μορφών εκπαίδευσης.

Θεσμοθέτηση του Παραρτήματος Διπλώματος. Το Παράρτημα Διπλώματος (Diploma Supplement) αποτελεί επεξηγηματικό έγγραφο - κοινώς αποδεκτό στις ευρωπαϊκές χώρες - το οποίο πρέπει να χορηγείται αυτόματα και δωρεάν σε κάθε απόφοιτο ενός εκάστου εκ των τριών κύκλων σπουδών. Συντάσσεται σε δύο γλώσσες (ελληνικά και αγγλικά), επισυνάπτεται στους τίτλους σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης και παρέχει τυποποιημένη περιγραφή της φύσης, του επιπέδου, του περιεχομένου και του γενικού πλαισίου των σπουδών που ακολούθησε και ολοκλήρωσε επιτυχώς ο απόφοιτος.

Στόχος του Παραρτήματος Διπλώματος είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και η διευκόλυνση της ακαδημαϊκής και επαγγελματικής αναγνώρισης των τίτλων σπουδών, που χορηγούν τα ΑΕΙ. Συντελεί κατ' αυτόν τον τρόπο, στην προώθηση όλων των πεδίων δράσης της διαδικασίας της Bologna, κατέχοντας σημαντικό ρόλο στη δημιουργία Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Αρκετά ιδρύματα της χώρας μας έχουν εφαρμόσει τη χορήγηση του Παραρτήματος Διπλώματος σύμφωνα με τη σχετική υπουργική απόφαση, ενώ μερικά εξ αυτών έχουν λάβει το DS Label, το οποίο αποτελεί τιμητική διάκριση, που πιστοποιεί την ορθή χορήγηση του Παραρτήματος Διπλώματος που εκδίδεται από Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.

Κοινά πτυχία με ευρωπαϊκά ιδρύματα. Η διαδικασία της Bologna προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών ιδρυμάτων με σκοπό την ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων σπουδών και την έκδοση κοινών, διπλών ή πολλαπλών τίτλων σπουδών. Στη χώρα μας, τα ΑΕΙ συνεργάζονται ήδη με αντίστοιχα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα σε επίπεδο μεταπτυχιακών αλλά και διδακτορικών σπουδών.

Η Ελλάδα έχει νομοθετήσει για τις περισσότερες δράσεις που εντάσσονται στη διαδικασία της Bologna (ECTS, DS, διασφάλιση ποιότητας, τρεις κύκλοι σπουδών), και ήδη αυτές εφαρμόζονται. Ο νόμος 3374/2005 ορίζει την εφαρμογή του ECTS, τη χορήγηση Παραρτήματος Διπλώματος και τη διαδικασία της αξιολόγησης σε όλα τα ΑΕΙ. Ο νεότερος νόμος για την εκπαίδευση 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» στοχεύει, μεταξύ άλλων, στα ακόλουθα:

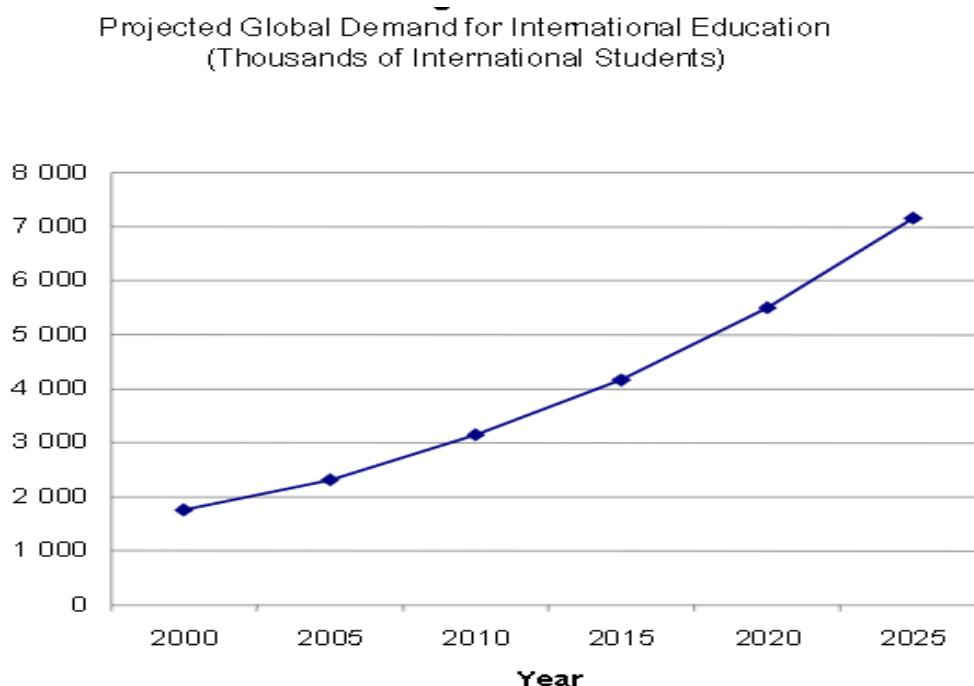
- στη διεθνοποίηση των Ιδρυμάτων και στην προσέλκυση τόσο ξένων φοιτητών όσο και διδακτικού προσωπικού,
- στην εκπόνηση προγραμμάτων σπουδών από κοινού με ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού,

- στην εκμάθηση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας στον 1ο κύκλο σπουδών,
- στη διοργάνωση σπουδών σε ξένη γλώσσα, αλλά και προγραμμάτων διδασκαλίας νέας ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς φοιτητές,
- στη δημιουργία παραρτημάτων Ελληνικών Ιδρυμάτων σε άλλες χώρες,
- στην πρόβλεψη συμπερίληψης της διεθνοποίησής των ΑΕΙ, στους δείκτες ποιότητας και επιτευγμάτων με σκοπό την πρόσθετη χρηματοδότηση των Ιδρυμάτων, (αριθμός εξερχόμενων και εισερχόμενων φοιτητών στο πλαίσιο ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αριθμός συμφωνιών συνεργασίας με ιδρύματα του εξωτερικού κλπ),
- στην εκτεταμένη χρήση των πιστωτικών μονάδων και στους τρεις κύκλους σπουδών,
- στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών Δια Βίου Μάθησης.

Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων διενήργησε την παρούσα έρευνα σε συνέχεια αντίστοιχης που διεξήχθη το 2009 και αφορούσε την εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων και την έκδοση Παραρτήματος Διπλώματος στα ελληνικά ΑΕΙ. Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο α) τη χαρτογράφηση της κατάστασης στα ελληνικά ΑΕΙ και β) την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των συναντήσεων ευαισθητοποίησης που πραγματοποιήθηκαν σε ελληνικά ΑΕΙ, σχετικά με τη σωστή εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων και την έκδοση του Παραρτήματος Διπλώματος.

Η έρευνα διενεργήθηκε μέσω ερωτηματολογίου που κλήθηκαν να συμπληρώσουν όλα τα Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας. Χρηματοδοτήθηκε δε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και συγκεκριμένα από τη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, στο πλαίσιο του σχεδίου “National Teams of Bologna Experts 2011 -2013”.

Μέχρι το 2020, ο αριθμός των μετακινούμενων φοιτητών σε διεθνές επίπεδο προβλέπεται να φθάσει τα 5,5 εκατ. ενώ το 2025 να ξεπεράσει τα 7 εκατομμύρια, όπως φαίνεται στο επόμενο διάγραμμα:

1.2 Η Έρευνα

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο εστάλη από τη Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Ένωσης της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών και Διεθνών Εκπαιδευτικών Θεμάτων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, στα Γραφεία Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων των Ελληνικών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, προκειμένου να συμπληρωθεί ανάλογα από κάθε Τμήμα τους. Το ερωτηματολόγιο είναι παρόμοιο - για δυνατότητα σύγκρισης - όσον αφορά τη δομή και το περιεχόμενο, με εκείνο που εστάλη το 2009, από την ίδια Διεύθυνση σε όλα τα ΑΕΙ. Περιλαμβάνει μία ενότητα για το ECTS, μία για το DS και μία με στοιχεία που αναφέρονται τόσο στο ECTS όσο και στο DS (Κοινά Στοιχεία).

1.3 Το Ερωτηματολόγιο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (EUROPEAN CREDIT TRANSFER AND ACCUMULATION SYSTEM-ECTS) ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ (DIPLOMA SUPPLEMENT-DS) ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙ ΕΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ίδρυμα: _____ Τμήμα: _____

Ενότητα Α - ECTS

1. Παρακαλείσθε να αναφέρετε το προπτυχιακό (ΠΠΣ) ή μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (ΜΠΣ) του Τμήματός σας, σημειώνοντας αν εφαρμόζεται (με το έτος πρώτης εφαρμογής) ή όχι το ECTS. Σε περίπτωση που το Τμήμα σας συμμετέχει σε διατμηματικά ή/και διδρυματικά ΜΠΣ **απαντήστε μόνο για το πρόγραμμα εκείνο για τα οποίο το Τμήμα σας έχει τη διοικητική ευθύνη.**

Τίτλος προγράμματος		Εφαρμογή ECTS		Έτος πρώτης εφαρμογής
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
1.ΠΠΣ		☐	☐	
2.ΜΠΣ		☐	☐	
3.ΜΠΣ		☐	☐	
4.ΜΠΣ		☐	☐	

2. Εάν δεν εφαρμόζεται σε κάποιο/κάποια από τα παραπάνω προγράμματά σας, παρακαλείσθε να αναφέρετε τους λόγους:

☐	Έλλειψη ενημέρωσης για την εφαρμογή του
☐	Απόφαση/στάση των συλλογικών οργάνων διοίκησης του Ιδρύματος
☐	Άλλοι λόγοι (προσδιορίστε)

3. Έχει οριστεί Συντονιστής για την εφαρμογή του ECTS στο Τμήμα σας;

ΝΑΙ ☐

ΟΧΙ ☐

4. Εάν δεν εφαρμόζεται ακόμα σε κάποιο/κάποια από τα παραπάνω προγράμματά σας, σε ποιο στάδιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας για το σύστημα ECTS βρίσκεται το Τμήμα σας;

		Ολοκληρώθηκε	Σε εξέλιξη	Δεν έχει ξεκινήσει η διαδικασία
1.	Απόφαση Γενικής Συνέλευσης (ΓΣ) για την κατανομή Πιστωτικών Μονάδων σε κάθε εκπαιδευτική συνιστώσα του ΠΣ	☐	☐	☐
2.	Καταγραφή Μαθησιακών Αποτελεσμάτων ανά εκπαιδευτική συνιστώσα/δραστηριότητα του ΠΣ	☐	☐	☐
3.	Προετοιμασία Οδηγού Σπουδών του Προγράμματος	☐	☐	☐
4.	...	☐	☐	☐

5. Έχει εκδώσει το Τμήμα σας Ενημερωτικό Οδηγό Σπουδών σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή στην ελληνική και αγγλική γλώσσα;

	ΕΝΤΥΠΟΣ				ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ		
Στην ελληνική γλώσσα	ΝΑΙ	☐	ΟΧΙ	☐	ΝΑΙ	☐	ΟΧΙ ☐
Στην αγγλική γλώσσα	ΝΑΙ	☐	ΟΧΙ	☐	ΝΑΙ	☐	ΟΧΙ ☐

6. Το Τμήμα σας εκδίδει πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας (transcript of records) στα αγγλικά;

Για τους εξερχόμενους φοιτητές (δικούς σας) Erasmus ή άλλους αιτούντες	ΝΑΙ ☐ Σε πόσα ΠΣ ____	ΟΧΙ ☐ Σε πόσα ΠΣ ____
Για τους εισερχόμενους (ξένους) φοιτητές Erasmus ή άλλους αιτούντες	ΝΑΙ ☐ Σε πόσα ΠΣ ____	ΟΧΙ ☐ Σε πόσα ΠΣ ____

7. Εάν όχι, παρακαλείσθε να αναφέρετε τους λόγους:

8. Το Τμήμα σας αποδέχεται, για την αναγνώριση μαθημάτων, Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (transcript of records) στα αγγλικά από τους εξερχόμενους φοιτητές (δικούς σας) Erasmus που επιστρέφουν στο Ίδρυμα σας;

ΝΑΙ ☐

ΟΧΙ ☐

9. Το Τμήμα σας αναγνωρίζει **όλα** τα μαθήματα που αναφέρονται στο Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας του φοιτητή μετά την επιστροφή του;

ΝΑΙ ☐

ΟΧΙ ☐

10. Εάν όχι, παρακαλείσθε να αναφέρετε τους λόγους:

Ενότητα Β - DS

11. Το Τμήμα σας χορηγεί Παράρτημα Διπλώματος (DS) στους πτυχιούχους του;

ΝΑΙ ☐

ΟΧΙ ☐

12. Εάν ΝΑΙ, παρακαλείσθε να αναφέρετε το προπτυχιακό (ΠΠΣ) ή μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (ΜΠΣ) του Τμήματός σας, σημειώνοντας αν χορηγείται το DS και το έτος πρώτης εφαρμογής. Σε περίπτωση που το Τμήμα σας συμμετέχει σε διατμηματικά ή/και διδρυματικά ΜΠΣ απαντήστε μόνο για το πρόγραμμα εκείνο για το οποίο το Τμήμα σας έχει τη διοικητική ευθύνη.

Τίτλος προγράμματος		Χορήγηση DS		Έτος πρώτης εφαρμογής
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
1.ΠΠΣ		☐	☐	
2.ΜΠΣ		☐	☐	
3.ΜΠΣ		☐	☐	
4.ΜΠΣ		☐	☐	

13. Εάν ΝΑΙ,

Χορηγείται αυτόματα και δωρεάν με την απονομή του τίτλου σπουδών	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
εκδίδεται στα ελληνικά	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
εκδίδεται στα αγγλικά	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
εκδίδεται σε άλλη γλώσσα	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐
άλλο (προσδιορίστε):	ΝΑΙ ☐	ΟΧΙ ☐

14. Εάν ΟΧΙ, παρακαλείσθε να παραθέσετε τους λόγους:

☐	Έλλειψη ενημέρωσης για την εφαρμογή του
☐	Απόφαση/στάση των συλλογικών οργάνων διοίκησης του Ιδρύματος
☐	Άλλοι λόγοι (προσδιορίστε)

15. Εάν δεν εφαρμόζεται ακόμα σε κάποιο/κάποια από τα παραπάνω προγράμμάτα σας, σε ποιο στάδιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας για το DS-βρίσκεται το Τμήμα σας;

		Ολοκληρώθηκε	Σε εξέλιξη	Δεν έχει ξεκινήσει η διαδικασία
1.	Απόφαση συλλογικού οργάνου του Ιδρύματος	☐	☐	☐
2.	Μετάφραση στα αγγλικά κάθε εκπαιδευτικής συνιστώσας/δραστηριότητας του ΠΣ	☐	☐	☐
3.	Κατανομή Πιστωτικών Μονάδων σε κάθε εκπαιδευτική συνιστώσα/δραστηριότητα του ΠΣ	☐	☐	☐
4.	Προετοιμασία κατάλληλου λογισμικού	☐	☐	☐

Ενότητα Γ - Κοινά Στοιχεία

16. Πώς ενημερώνονται οι φοιτητές του Τμήματός σας για την εφαρμογή του ECTS και τη χορήγηση του Παραρτήματος Διπλώματος;

☐	Σε κεντρικές Με παρουσιάσεις μετά από σχετικές ανακοινώσεις-προσκλήσεις στους ενδιαφερόμενους
☐	Σε παρουσιάσεις που διοργανώνει το Τμήμα σε ετήσια ή εξαμηνιαία βάση
☐	Από την ιστοσελίδα/Οδηγό σπουδών του Τμήματος ή/και του Ιδρύματος
☐	Από το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων / Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
☐	Άλλο (προσδιορίστε)

17. ΑΛΛΑ ΣΧΟΛΙΑ /ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Μπορείτε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο ή παρατηρήσεις σας σχετικά με το θέμα της εφαρμογής ή όχι του ECTS και της χορήγησης ή μη του Παραρτήματος Διπλώματος από το Τμήμα σας.

Σας ευχαριστούμε για τη συνεργασία.

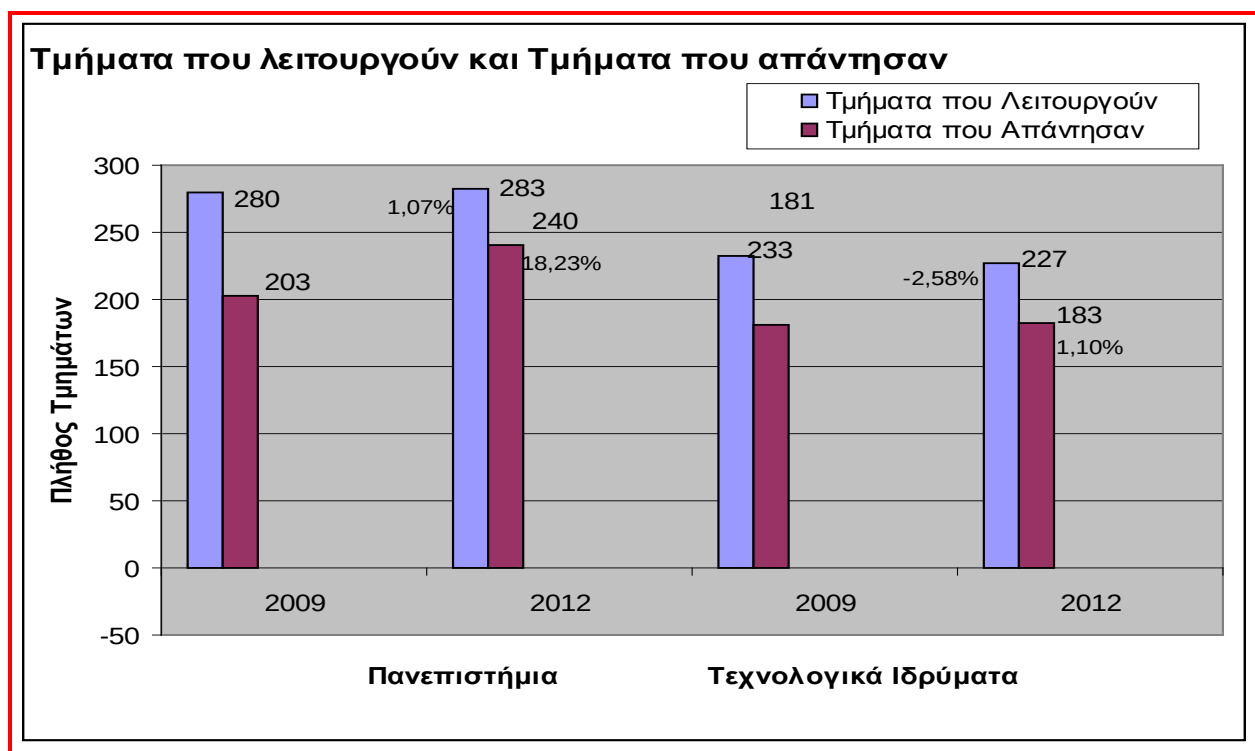
1.4 Ιδρύματα που έλαβαν μέρος στην έρευνα

Από τα **40 ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης** (24 Πανεπιστήμια και Πολυτεχνεία και 16 Τεχνολογικά Ιδρύματα) **απάντησαν όλα**, έναντι των 36 που είχαν απαντήσει το 2009, (22 Πανεπιστήμια και 14 Τεχνολογικά Ιδρύματα). Ωστόσο 7 από αυτά, (5 Πανεπιστήμια και 2 Τεχνολογικά Ιδρύματα) δεν έστειλαν συμπληρωμένα ερωτηματολόγια για το σύνολο των Τμημάτων τους. (Βλέπετε Κεφ. 3: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ 2009 - 2012).

Το **ποσοστό ανταπόκρισης** των ιδρυμάτων (κατά Τμήματα) στην έρευνα που αφορά την εφαρμογή του ECTS και τη χορήγηση του DS το 2012 είναι **αυξημένο κατά 8,73%**, σε σχέση με το 2009, προσεγγίζοντας το 83,14%. Από τα 283 Τμήματα Πανεπιστημίων, απάντησαν τα 240 (84,8%) και από τα 227 Τμήματα Τεχνολογικών Ιδρυμάτων, απάντησαν τα 183 (80,6%), δηλαδή από τα 510 συνολικά Τμήματα ΑΕΙ απάντησαν τα 423 (82,94% έναντι 74,85% το 2009).

Από τα 423 Τμήματα που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια, αποδελτιώθηκαν και καταχωρήθηκαν σε Βάση Δεδομένων, τα 412, στα οποία αναφέρονται τα στοιχεία της Μελέτης που ακολουθεί, ενώ τα υπόλοιπα 11 αποτέλεσαν στατιστικά μη αξιοποιήσιμο υλικό.

Σε γενικές γραμμές, παρατηρείται επέκταση της εφαρμογής του ECTS. Σε σχέση με το 2009, περισσότερα Τμήματα υιοθετούν τους κανόνες του Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων στα προγράμματά τους. Το ίδιο σημειώνεται και για τη χορήγηση του Παραρτήματος Διπλώματος. Αυτό δε σημαίνει ότι το σύνολο των Τμημάτων που απάντησαν, χρησιμοποιούν το ECTS και απονέμουν το DS, όπως άλλωστε φαίνεται αναλυτικά στα επόμενα κεφάλαια της παρούσας έκθεσης.

Παρατίθεται αναλυτική έκθεση ανά ενότητα και ερώτηση.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

2.1 Ενότητα Α – ECTS

Ερώτηση 1

«Παρακαλείσθε να αναφέρετε το προπτυχιακό (ΠΠΣ) ή μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (ΜΠΣ) του Τμήματός σας, σημειώνοντας α) αν εφαρμόζεται (με το έτος πρώτης εφαρμογής) ή όχι το ECTS. Σε περίπτωση που το Τμήμα σας συμμετέχει σε διατμηματικά ή/και διιδρυματικά ΜΠΣ απαντήστε μόνο για το πρόγραμμα εκείνο για το οποίο το Τμήμα σας έχει τη διοικητική ευθύνη».

Η ερώτηση αφορά το πρώτο έτος εφαρμογής του ECTS στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Τα έτη που αναφέρονται καλύπτουν την περίοδο 1992 έως 2011, αν και σε 1 πρόγραμμα δηλώνεται ως έτος έναρξης το 1983 (πρόκειται σίγουρα για εσφαλμένη καταχώριση, δεδομένου ότι η πιλοτική φάση του ECTS άρχισε το 1989-90).

Σε αρκετά προγράμματα δηλώνεται ως έτος έναρξης, έτος που προηγείται του 2007, έτος κατά το οποίο εκδόθηκε η αντίστοιχη Υπουργική Απόφαση για την εφαρμογή του ECTS. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι υπήρξαν Τμήματα που εφαρμόζαν τους κανόνες του ECTS στο πλαίσιο της πιλοτικής φάσης ή στο πλαίσιο επέκτασης του συστήματος, και σε άλλα ιδρύματα που προσέφεραν παρόμοια προγράμματα σπουδών με εκείνα που αντιστοιχούσαν στα 5 γνωστικά αντικείμενα της πιλοτικής φάσης ή στο πλαίσιο επέκτασης εφαρμογής του εν λόγω συστήματος, σε ιδρύματα που προσέφεραν προγράμματα σπουδών που αντιστοιχούσαν σε διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα εκείνων της πιλοτικής φάσης, σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του ECTS.

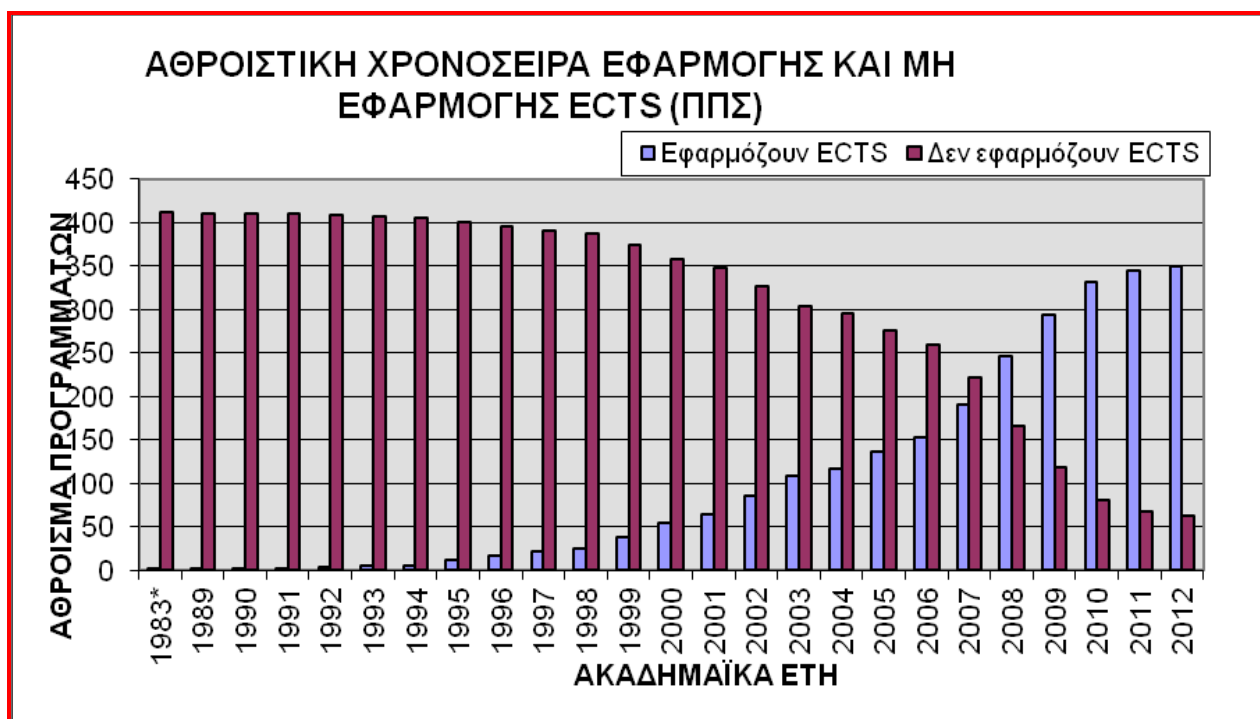
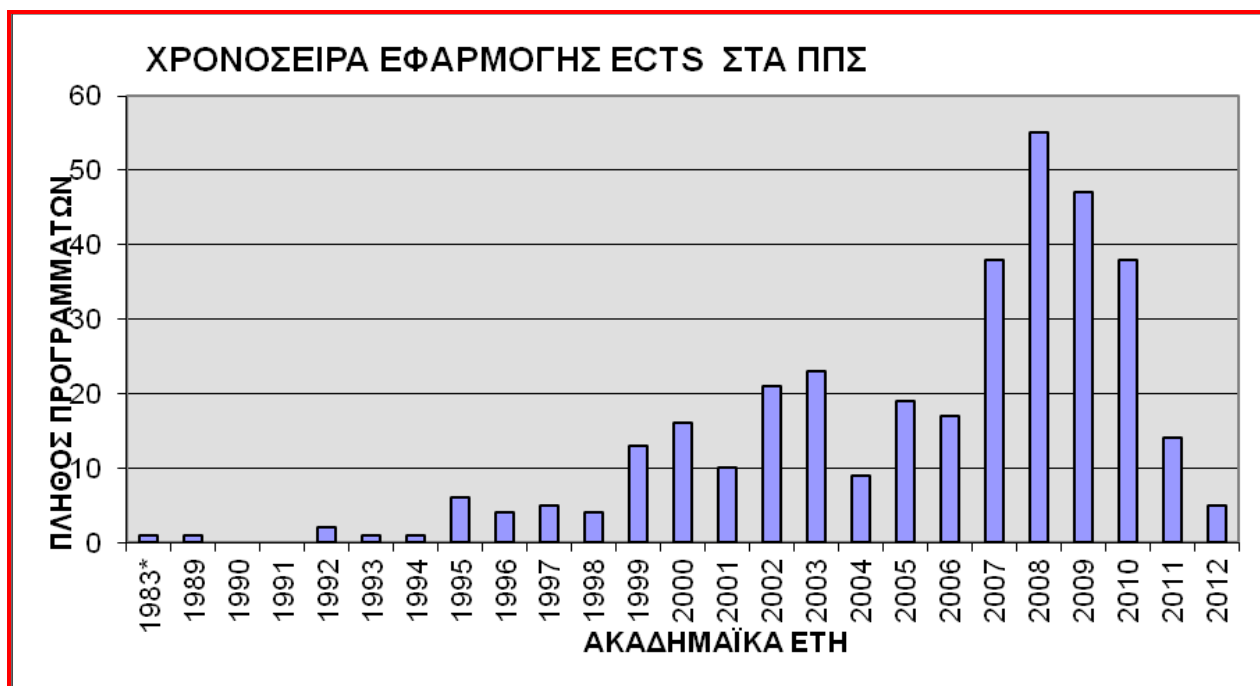
Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών

371 Τμήματα (90,0% των 412 Τμημάτων που μελετήθηκαν ή 73,5% του συνόλου των 505 Τμημάτων που λειτουργούν στην Ανώτατη Εκπαίδευση) δήλωσαν ότι εφαρμόζουν το ECTS σε 379 προπτυχιακά προγράμματα (για τα 29 από αυτά δεν δηλώθηκε έτος εφαρμογής). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι 2 Τμήματα δήλωσαν ότι εφαρμόζουν το ECTS σε 2 ΠΠΣ, 1 Τμήμα σε 3 ΠΠΣ και ένα τέταρτο σε 5 ΠΠΣ. Επίσης, 27 Τμήματα (6,7% των 412 Τμημάτων που μελετήθηκαν) δήλωσαν ότι δεν εφαρμόζουν το ECTS σε 33 προπτυχιακά προγράμματα, γεγονός που σημαίνει πως τα εν λόγω Τμήματα προσφέρουν πέραν του ενός ΠΠΣ.

Η χρονοσειρά εφαρμογής είναι η ακόλουθη:

Έτος εφαρμ.	Πλήθος Προγρ.	Έτος εφαρμ.	Πλήθος Προγρ.	Έτος εφαρμ.	Πλήθος Προγρ.	Έτος εφαρμ.	Πλήθος Προγρ.	Έτος εφαρμ.	Πλήθος Προγρ.
1983*	1	1993	1	1998	4	2003	23	2008	55
1989	1	1994	1	1999	13	2004	9	2009	47
1990	0	1995	6	2000	16	2005	19	2010	38
1991	0	1996	4	2001	10	2006	17	2011	14
1992	2	1997	5	2002	21	2007	38	2012	5
* = Δεν Αξιολογείται			Για 29 ΠΠΣ δεν δηλώθηκε έτος εφαρμογής					ΣΥΝΟΛΟ 350	

Σχόλιο: Θεωρείται πολύ ικανοποιητική η ανταπόκριση για τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών ΠΠΣ

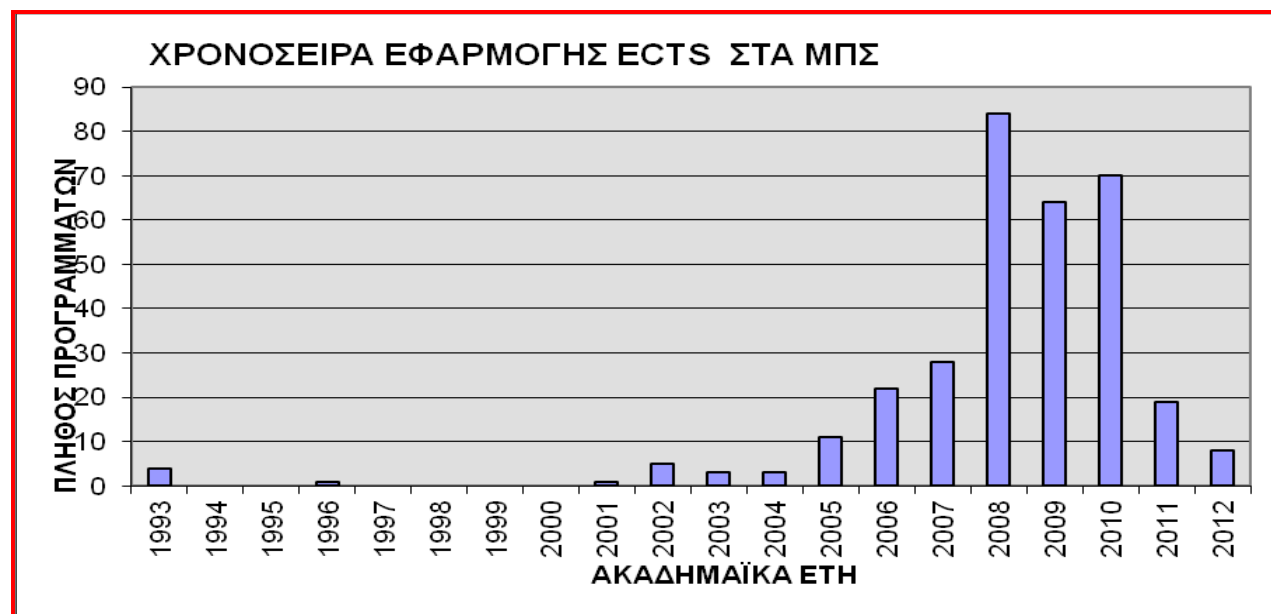

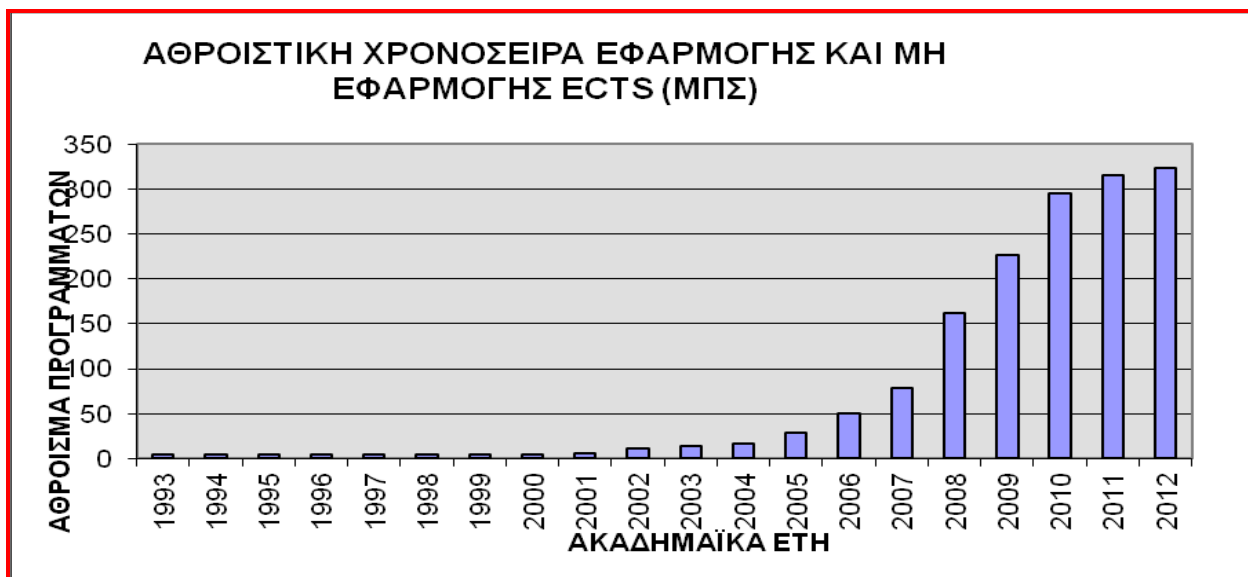
Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών

192 Τμήματα από τα 412 που μελετήθηκαν (46,6%) δήλωσαν ότι εφαρμόζουν το ECTS σε 392 ΠΜΣ, ενώ από αυτά, 19 Τμήματα δεν δήλωσαν έτος εφαρμογής για 69 ΠΜΣ. Επίσης, 51 Τμήματα (12,4% των Τμημάτων που μελετήθηκαν) δήλωσαν ότι δεν εφαρμόζουν το ECTS σε 91 ΠΜΣ. Αν δεχθούμε ότι τα Τμήματα που δεν απάντησαν, δεν εφαρμόζουν το εν λόγω σύστημα, τότε αυτό εφαρμόζεται σε 392 ΠΜΣ, από τα 546 που λειτουργούν συνολικά (71,8%).

Η χρονοσειρά εφαρμογής είναι η ακόλουθη:

Έτος ε- φαρμογής	Πλήθος Προγρ.	Έτος ε- φαρμογής	Πλήθος Προγρ.	Έτος ε- φαρμογής	Πλήθος Προγρ.	Έτος ε- φαρμογής	Πλήθος Προγρ.
1993	4	1998	0	2003	3	2008	84
1994	0	1999	0	2004	3	2009	64
1995	0	2000	0	2005	11	2010	70
1996	1	2001	1	2006	22	2011	19
1997	0	2002	5	2007	28	2012	8
Για 69 ΜΠΣ δεν δηλώθηκε έτος εφαρμογής						ΣΥΝΟΛΟ 323	

Σχόλιο: Θεωρείται ικανοποιητική η ανταπόκριση για τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών ΜΠΣ

Ερώτηση 2

«Εάν δεν εφαρμόζεται σε κάποιο/κάποια από τα παραπάνω προγράμματά σας, παρακαλείσθε να αναφέρετε τους λόγους».

Η ερώτηση περιελάμβανε δυο προεπιλεγμένες απαντήσεις και υπήρχε η δυνατότητα καταχώρησης λόγων μη εφαρμογής. Οι απαντήσεις ήταν οι εξής, ανά λόγο μη εφαρμογής:

☐	Έλλειψη ενημέρωσης για την εφαρμογή του	13
☐	Απόφαση/στάση των συλλογικών οργάνων διοίκησης του Ιδρύματος	7
☐	Άλλοι λόγοι (προσδιορίστε)	47

Οι σημαντικότεροι λόγοι, πέραν εκείνων των προεπιλεγμένων απαντήσεων, συνοψίζονται στα εξής:

«α) Η εφαρμογή είναι σε εξέλιξη, β) Εκκρεμεί η απόφαση Γ.Σ Τμήματος».

Σχόλιο: Οι προαναφερθέντες λόγοι σηματοδοτούν θετική εξέλιξη διότι δείχνουν τη δρομολόγηση της εφαρμογής του συστήματος.

«Δεν προβλέπεται στο ΦΕΚ ίδρυσης του ΜΠΣ».

Σχόλιο: Από το 2010, στα ΦΕΚ των μεταπτυχιακών προγραμμάτων περιλαμβάνεται η εφαρμογή του ECTS. Προφανώς πρόκειται για παλαιό πρόγραμμα που δεν έχει ανανεωθεί ακόμη, και γι' αυτό δεν έχει εκδοθεί (νέο) ΦΕΚ.

«Αναμένεται αναμόρφωση του Διατμηματικού μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών (ΔΜΠΣ). Η αναμόρφωση αυτή θα πραγματοποιηθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2012-2013, οπότε θα τεθεί σε εφαρμογή το σύστημα πιστωτικών μονάδων».

Σχόλιο: Αξιολογείται θετικά καθότι έχει προβλεφθεί η εφαρμογή του ECTS και παρέχεται δικαιολογημένη αιτιολογία.

«Το πρόγραμμα πραγματοποιείται σε συνεργασία με Ίδρυμα, το οποίο για διάφορους λόγους, δεν προτίθεται να εφαρμόσει το σύστημα πιστωτικών μονάδων».

Σχόλιο: Η περίπτωση μεταξύ δύο συνεργαζομένων ιδρυμάτων με κοινό μεταπτυχιακό πρόγραμμα, εκ των οποίων το ένα, επιθυμεί την εφαρμογή του ECTS ενώ το άλλο αδυνατεί να το εφαρμόσει, για διάφορους λόγους, δημιουργεί πράγματι δυσκολίες. Σε αυτήν την περίπτωση, το ίδρυμα που δεν έχει προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα, θα πρέπει να καταβάλει κάθε προσπάθεια, προκειμένου να εξαλείψει τους λόγους που δεν του επιτρέπουν την εφαρμογή του ECTS.

«Βίαιες αντιδράσεις ορισμένων φοιτητικών παρατάξεων σχετικά με την εφαρμογή του ECTS».

Σχόλιο: Οι εν λόγω αντιδράσεις οφείλονται κυρίως στην έλλειψη κατάλληλης ενημέρωσης των φοιτητών για τα πλεονεκτήματα που τους προσφέρει το σύστημα, τόσο στην ακαδημαϊκή όσο και στην επαγγελματική τους πορεία.

«Η απόφαση του Τμήματος δεν είναι θετική».

Σχόλιο: Το εν λόγω Τμήμα πρέπει να λάβει υπόψη του τη σχετική νομοθεσία, η οποία προφανώς πρέπει να γίνει σεβαστή.

«Το Τμήμα εφαρμόζει σύστημα πιστωτικών μονάδων στα μεταπτυχιακά του προγράμματα, χωρίς ωστόσο η εφαρμογή του να είναι σύμφωνη με τους κανόνες του ECTS».

Σχόλιο: Το εν λόγω Τμήμα οφείλει να προσαρμόσει το πρόγραμμά του στους κανόνες του ECTS.

«Αδυναμία προσαρμογής υφιστάμενου ΠΜΣ στο σύστημα ECTS. Ωστόσο, σε περιπτώσεις φοιτητών που διακινούνται με το πρόγραμμα ERASMUS, έχει γίνει προσωρινή αντιστοίχιση ECTS με τα μαθήματα του ισχύοντος ΠΠΣ από το 2008 μέχρι την εφαρμογή του νέου ΠΠΣ».

Σχόλιο: Το ECTS δεν αφορά μόνον τους φοιτητές ERASMUS αλλά όλους. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή του πρέπει να έχει καθολική ισχύ.

«Έλλειψη ανθρώπινων πόρων».

Σχόλιο: Η εν λόγω αιτιολογία δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή διότι η κατανομή των πιστωτικών μονάδων πραγματοποιείται από τους ίδιους τους διδάσκοντες ενώ η διοικητική οργάνωση αποτελεί αρμοδιότητα του διοικητικού προσωπικού. Επομένως, η εφαρμογή του συστήματος θα πρέπει να συμπεριληφθεί στις υποχρεώσεις των υπευθύνων, ως μέρος των καθηκόντων τους.

«Η διοικούσα επιτροπή δεν έχει επιληφθεί του θέματος. Έλλειψη απόφασης του Τμήματος».

Σχόλιο: Υπάρχει σχετική νομοθεσία, η οποία πρέπει να εφαρμοστεί.

«Το Τμήμα διερεύνησε τη δυνατότητα εφαρμογής του συστήματος ECTS στο πλαίσιο Πρότασης που κατατέθηκε εκ μέρους του Ιδρύματος, με σκοπό τη χρηματοδότηση ίδρυσης γραφείου Erasmus. Τελικά λαμβάνοντας υπόψη και τη διαδικασία αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών/ίδρυσης σχολών (όπως προβλέπει ο νέος νόμος πλαίσιο) κατέληξε, με τη σύμφωνη γνώμη της διοίκησης του Ιδρύματος, να μη ξεκινήσει στην παρούσα φάση, τη διαδικασία».

Σχόλιο: Ο νέος νόμος δεν περιλαμβάνει κατάργηση της Υπουργικής Απόφασης για την εφαρμογή του ECTS. Επί πλέον η εφαρμογή του συστήματος αφορά όλους τους εγγεγραμμένους φοιτητές και δεν συνδέεται με την ίδρυση γραφείου Erasmus.

«α) Έχει εγκριθεί από την ΓΣΕΣ του Τμήματος (συνεδρία 26-1-2010), έχει σταλεί η απόφαση στο Υπουργείο αλλά δεν έχει ακόμη εγκριθεί. β) Αναμονή έγκρισης ΦΕΚ από το Υ.Π. Δ.Β.Μ.Θ.»

Σχόλιο: α) Η αναμονή δύο ετών για την έγκριση της απόφασης από το Υπουργείο είναι αρκετά μακρά. Επομένως, θα έπρεπε το Τμήμα να αναζητήσει τους λόγους της εν λόγω καθυστέρησης. β) Και σε αυτήν την περίπτωση, το Τμήμα θα έπρεπε να αναζητήσει τους λόγους της καθυστέρησης από το Υπουργείο.

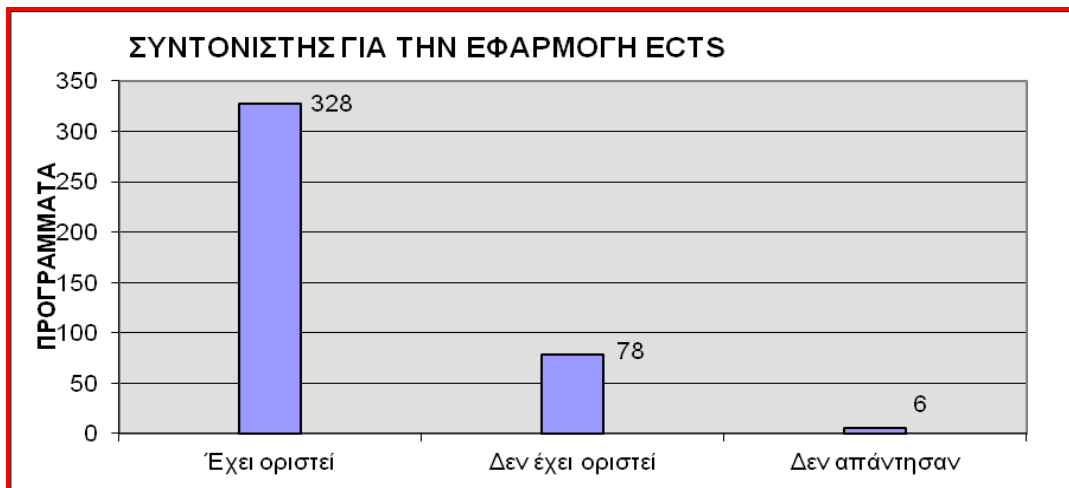
«Πρόκειται για νέο πρόγραμμα σπουδών».

Σχόλιο: Επειδή ακριβώς πρόκειται για νέο πρόγραμμα σπουδών, το Τμήμα μπορεί να εφαρμόσει από την αρχή, σωστά τους κανόνες του ECTS.

Ερώτηση 3

«Έχει οριστεί Συντονιστής για την εφαρμογή του ECTS στο Τμήμα σας»;

Θετικά απάντησαν 328 Τμήματα από τα 412 που μετείχαν στην έρευνα (δηλαδή το 79,6%), αρνητικά απάντησαν 78 Τμήματα (18,9%) ενώ 6 Τμήματα δεν έδωσαν καμία απάντηση (1,5%).

Σχόλιο: Το αποτέλεσμα θεωρείται αρκετά ικανοποιητικό ενώ επισημαίνεται η ανάγκη ορισμού συντονιστή και στα υπόλοιπα Τμήματα. Ωστόσο, το ερωτηματολόγιο δεν περιελάμβανε ερώτηση με τους πιθανούς λόγους μη ορισμού Συντονιστή και ως εκ τούτου, δεν καταγράφεται η αιτιολογία των αρνητικών απαντήσεων που έδωσαν τα 78 Τμήματα.

Ερώτηση 4

«Εάν, δεν εφαρμόζεται ακόμα σε κάποιο/κάποια από τα παραπάνω προγράμματά σας, σε ποιο στάδιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας για το σύστημα ECTS βρίσκεται το Τμήμα»;

Στην πρώτη προεπιλεγμένη αιτιολογία του ερωτηματολογίου «Απόφαση Γενικής Συνέλευσης (ΓΣ) για την κατανομή Πιστωτικών Μονάδων σε κάθε εκπαιδευτική συνιστώσα του ΠΣ», 62 (62,6%) Τμήματα δηλώνουν ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία, 28 (28,3%) ότι είναι σε εξέλιξη και 9 (9,1%) ότι δεν έχει ξεκινήσει ακόμη η διαδικασία.

Στη δεύτερη προεπιλεγμένη αιτιολογία του ερωτηματολογίου «Καταγραφή Μαθησιακών Αποτελεσμάτων ανά εκπαιδευτική συνιστώσα/δραστηριότητα του ΠΣ», 27 (31,0%) Τμήματα δηλώνουν ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία, 30 (34,5%) ότι είναι σε εξέλιξη και 30 (34,5%) ότι δεν έχει ξεκινήσει ακόμη η διαδικασία.

Στην τρίτη απάντηση «Προετοιμασία Οδηγού Σπουδών του Προγράμματος», 37 (39,8%) Τμήματα δηλώνουν ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία, 46 (49,5%) ότι είναι σε εξέλιξη και 10 (10,8%) ότι δεν έχει ξεκινήσει ακόμη, η διαδικασία.

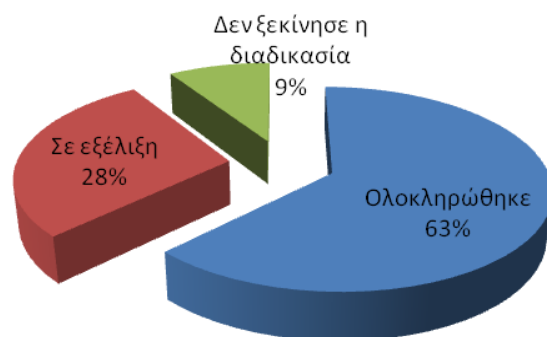
Στην κατηγορία “Άλλοι Λόγοι”, 168 Τμήματα δηλώνουν ότι δεν ξεκίνησε ακόμη η διαδικασία.

Στον ακόλουθο πίνακα εμφανίζονται οι απαντήσεις ανά κατηγορία αλλά και η εξέλιξη κατάστασης.

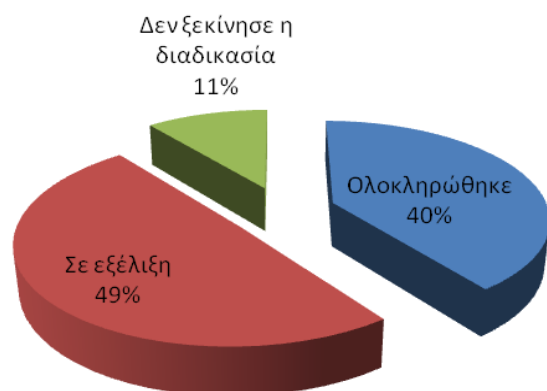
	Ολοκληρώθηκε	Σε εξέλιξη	Δεν ξεκίνησε η διαδικασία
Απόφαση ΓΣ για Πιστωτικές Μονάδες κάθε εκπαιδευτικής Συνιστώσας ΠΣ	62	28	9
Μαθησιακά Αποτελέσματα κάθε Εκπαιδευτικής Συνιστώσας ΠΣ	27	30	30
Προετοιμασία Οδηγού Σπουδών	37	46	10
Άλλοι λόγοι			168

Στα ακόλουθα γραφήματα παρουσιάζονται η εξέλιξη κάθε κατηγορίας καθώς και οι κατηγορίες ανά εξέλιξη.

Απόφαση ΓΣ για Πιστωτικές Μονάδες κάθε Εκπ. Συνιστώσας Π.Σ.

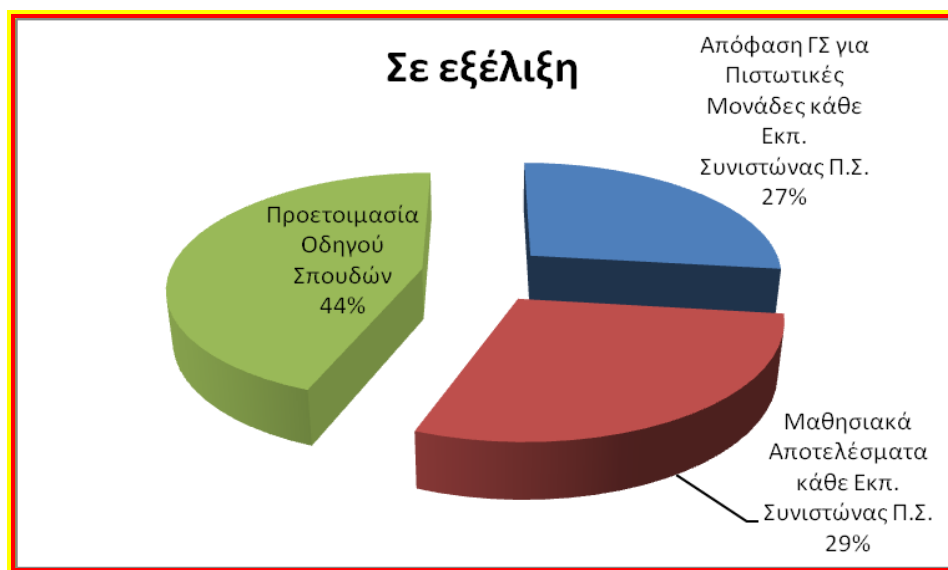

Προετοιμασία Οδηγού Σπουδών

Ολοκληρώθηκε

Σχόλιο: Τα στοιχεία είναι μάλλον ανεπαρκή. Η έλλειψη περιγραφής των άλλων λόγων - κατηγορία στην οποία δίνονται 168 αποκρίσεις - καθιστά αδύνατη την εξαγωγή συμπεράσματος σχετικά με το στάδιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας για το ECTS.

Ερώτηση 5

«Έχει εκδώσει το Τμήμα σας Ενημερωτικό Οδηγό Σπουδών σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή στην ελληνική και αγγλική γλώσσα»;

Οδηγός στα Ελληνικά

Για έκδοση έντυπου Οδηγού στα ελληνικά απάντησαν 373 Τμήματα και δόθηκαν θετικές απαντήσεις από 301 (80,7%) προγράμματα, ενώ 72 (19,3%) απαντήσεις ήταν αρνητικές.

Για **έκδοση ηλεκτρονικού** Οδηγού στα ελληνικά απάντησαν 376 Τμήματα και δόθηκαν 348 (92,6%) θετικές απαντήσεις, ενώ από 28 (7,4%) η απάντηση ήταν αρνητική.

Οδηγός στα Αγγλικά

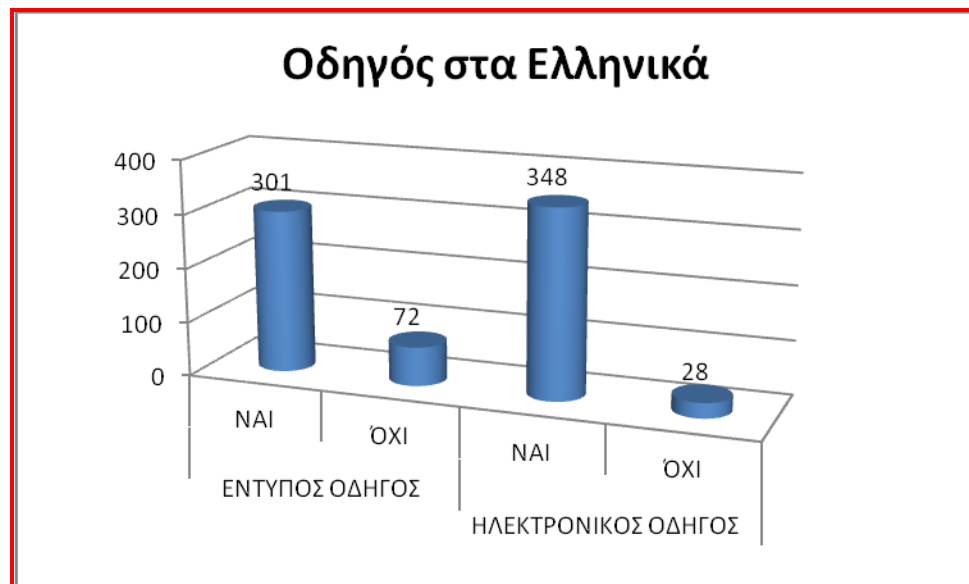
Για **έκδοση έντυπου** Οδηγού στα αγγλικά απάντησαν 349 Τμήματα και δόθηκαν 171 (49,0%) θετικές απαντήσεις, ενώ 178 (51,0%) απαντήσεις ήταν αρνητικές.

Για **έκδοση ηλεκτρονικού** Οδηγού στα αγγλικά απάντησαν 345 Τμήματα και δόθηκαν 229 (66,4%) θετικές απαντήσεις, ενώ 116 (33,6%) απαντήσεις ήταν αρνητικές.

Στον ακόλουθο πίνακα εμφανίζονται οι απαντήσεις που αντιστοιχούν στη γλώσσα έκδοσης Οδηγού και στη μορφή έκδοσης αυτού .

	ΕΝΤΥΠΟΣ ΟΔΗΓΟΣ		ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Ελληνικός Οδηγός	301	72	348	28
Αγγλικός Οδηγός	171	178	229	116

Στα ακόλουθα γραφήματα παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν στην έκδοση των οδηγών.

Σχόλιο: Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Οδηγοί Σπουδών αποτελούν την «ταυτότητα» κάθε προγράμματος, ο βαθμός ανταπόκρισης στις παραπάνω ερωτήσεις δεν θεωρείται ικανοποιητικός.

Παράλληλα γεννάται το ερώτημα πώς ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τα προγράμματα, στην περίπτωση μη έκδοσης Οδηγών Σπουδών. Επί πλέον η έλλειψη έκδοσης Οδηγών Σπουδών στην αγγλική αποτελεί προφανώς αρνητικό παράγοντα στη διεθνοποίηση των Ιδρυμάτων, και ειδικά εφόσον αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της στρατηγικής τους.

Ερώτηση 6

«Το Τμήμα σας εκδίδει Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (Transcript of Records) στα αγγλικά»;

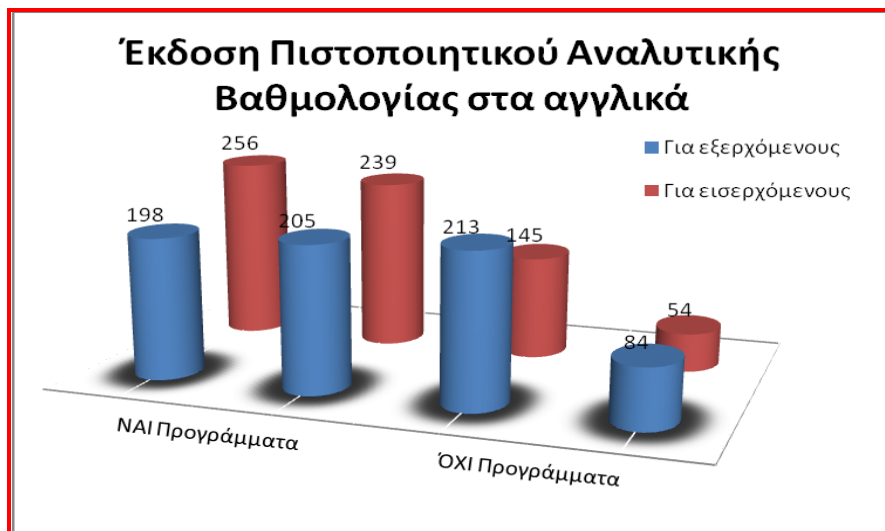
Για τους **εξερχόμενους φοιτητές** απάντησαν θετικά, 199 Τμήματα σε 205 προγράμματα και αρνητικά, 214 Τμήματα για 84 προγράμματα. Ένα Τμήμα απάντησε και θετικά και αρνητικά, κατά συνέπεια, δεν λαμβάνεται υπόψη. Άρα δεχόμαστε πως απάντησαν θετικά 198 (48,2%) Τμήματα και αρνητικά τα 213 (51,8%). Ο αριθμός των προγραμμάτων σπουδών για τα οποία εκδίδονται Πιστοποιητικά Αναλυτικής Βαθμολογίας - ΠΑΒ (Transcript of Records) δεν μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστο στοιχείο, δεδομένου ότι πολλά Τμήματα δήλωσαν ότι εκδίδουν ΠΑΒ, χωρίς ωστόσο να αναφέρουν τον αριθμό των προγραμμάτων σπουδών για τα οποία το εκδίδουν.

Για τους **εισερχόμενους φοιτητές** απάντησαν θετικά 239 (62,3%) Τμήματα για 256 προγράμματα ενώ αρνητικά απάντησαν 145 (37,7%) Τμήματα για 54 προγράμματα. Ο αριθμός των προγραμμάτων σπουδών για τα οποία εκδίδονται τα Πιστοποιητικά Αναλυτικής Βαθμολογίας (Transcript of records) δεν μπορεί να θεωρηθεί αξιόπιστο στοιχείο, ούτε στην περίπτωση των εισερχομένων φοιτητών, γιατί πολλά Τμήματα δήλωσαν ότι εκδίδουν ΠΑΒ χωρίς και πάλι να αναφέρεται ο αριθμός των προγραμμάτων σπουδών για τα οποία το εκδίδουν.

Ο πίνακας που ακολουθεί, παρουσιάζει συγκεντρωτικά τα προαναφερθέντα στοιχεία.

	Έκδοση Πιστοποιητικού Αναλυτικής Βαθμολογίας στα αγγλικά			
	ΝΑΙ (Προγράμματα)	Ναι (Τμήματα)	ΟΧΙ (Προγράμματα)	ΟΧΙ (Τμήματα)
Για εξερχόμενους	198	205	213	84
Για εισερχόμενους	256	239	145	54

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει την εικόνα των στοιχείων.

Σχόλιο: Τόσο για τους εξερχόμενους όσο και για τους εισερχόμενους φοιτητές, ο αριθμός των αρνητικών απαντήσεων είναι αρκετά υψηλός.

Γεννάται λοιπόν το ερώτημα για μεν τους εξερχόμενους φοιτητές, πώς γνωστοποιείται στους εταίρους των Ιδρυμάτων Υποδοχής, η ακαδημαϊκή επίδοση των εν λόγω φοιτητών για την περίοδο που προηγείται της αναχώρησής τους στο εξωτερικό, για δε τους εισερχόμενους, πώς ανακοινώνονται οι βαθμοί και οι πιστωτικές μονάδες στα ιδρύματα Προέλευσής τους, μετά την περίοδο ERASMUS στο Ίδρυμα Υποδοχής.

Η μη έκδοση του σχετικού πιστοποιητικού δημιουργεί προφανώς σοβαρό πρόβλημα ιδιαίτερα στους εισερχόμενους φοιτητές, οι οποίοι θέλουν να τύχουν ακαδημαϊκής αναγνώρισης μετά την επιστροφή τους στο Ίδρυμα Προέλευσης.

Όλα τα ιδρύματα που συμμετέχουν στο ERASMUS, οφείλουν να εκδίδουν Πιστοποιητικά Αναλυτικής Βαθμολογίας σε μια ευρέως ομιλούμενη και διδασκόμενη επίσημη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ερώτηση 7

«Εάν όχι, παρακαλείσθε να αναφέρετε τους λόγους».

Οι λόγοι που παρατίθενται για τη μη έκδοση πιστοποιητικών αναλυτικής βαθμολογίας στα αγγλικά συνοψίζονται στους εξής:

(Σημείωση: παρατίθενται όπως ακριβώς έχουν καταγραφεί από τους υπεύθυνους για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου).

«Η έκδοση στην αγγλική, δεν υποστηρίζεται από το πρόγραμμα της Γραμματείας».

«Το Τμήμα δεν έχει δεχθεί ποτέ ξένους φοιτητές.»

«Πρόσφατη έγκριση Γενικής Συνέλευσης για έκδοση πιστοποιητικού στα αγγλικά».

«Δυσκολίες προσαρμογής του λογισμικού των Γραμματειών».

«Το Τμήμα βρίσκεται στη διαδικασία ολοκλήρωσης της έκδοσης Πιστοποιητικού Αναλυτικής Βαθμολογίας στα αγγλικά».

«Δεν απαιτείται».

«Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στη Γραμματεία».

«Δεν επιτρέπεται από την ελληνική νομοθεσία. Τα πιστοποιητικά εκδίδονται στην ελληνική, λαμβάνουν τη σφραγίδα «apostile», μεταφράζονται με ευθύνη του ενδιαφερομένου και θεωρούνται από το Υπουργείο Εξωτερικών».

«Το Τμήμα εκδίδει πιστοποιητικά μόνο στην ελληνική γλώσσα».

«Εξαιτίας της εθνικής νομοθεσίας δεν καλύπτεται η έκδοση του συγκεκριμένου πιστοποιητικού στην αγγλική γλώσσα».

«ΠΠΣ & ΜΠΣ: Αναμένεται ολοκλήρωση του μηχανογραφικού συστήματος ώστε να είναι δυνατή η έκδοση του πιστοποιητικού αναλυτικής βαθμολογίας στα αγγλικά».

«Υπάρχει πρόβλεψη από το Τμήμα μηχανογράφησης, ωστόσο δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη από το σύστημα».

«Μέχρι σήμερα δεν έχει ζητηθεί από το Τμήμα η έκδοση Πιστοποιητικού Αναλυτικής Βαθμολογίας στα αγγλικά από τους εξερχόμενους φοιτητές. Όσον αφορά στους εισερχόμενους το γραφείο Διεθνών Σχέσεων έχει αναλάβει την αρμοδιότητα αυτή, όπως συμβαίνει και στα Πανεπιστήμια του εξωτερικού με τα οποία συνεργάζεται το Τμήμα».

«Το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας που εκδίδει το Τμήμα είναι το έντυπο που απαιτείται να συμπληρωθεί από το πρόγραμμα συνεργασίας».

«Εκδίδεται Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας στα αγγλικά από το γραφείο δημοσίων σχέσεων».

«Το Γραφείο ERASMUS αφού παραλάβει από το Τμήμα, το Πιστοποιητικό Βαθμολογίας στα ελληνικά, στη συνέχεια το μεταφράζει και ακολουθεί η έκδοση του πιστοποιητικού επικυρωμένη από το Τμήμα».

«Δεν έχει τύχει, Εισερχόμενοι Φοιτητές Erasmus, να ζητήσουν Αναλυτική Βαθμολογία στα αγγλικά».

«Δεν υποστηρίζεται από το πρόγραμμα μηχανοργάνωσης. Για τους φοιτητές εξωτερικού εκδίδονται βαθμολογίες στα αγγλικά από τα μέλη ΔΕΠ».

«Δεν ζητήθηκε από την Ομάδα Μηχανογράφησης, η έκδοση προτύπου Πιστοποιητικού Αναλυτικής Βαθμολογίας στα αγγλικά».

«Δεν μας έχει ζητηθεί. Οι σπουδαστές το μεταφράζουν ατομικά».

«Δεν απαιτείται για εξερχόμενους φοιτητές. Εκδίδεται από το ίδρυμα υποδοχής».

«Δεν έχει γίνει μετάφραση του προγράμματος σπουδών στα Αγγλικά».

Σχόλιο: Από τους λόγους που αναφέρουν τα ιδρύματα για τη μη έκδοση Πιστοποιητικών Αναλυτικής Βαθμολογίας, δημιουργούνται αρκετοί προβληματισμοί. Αναφέρουμε μερικούς:

Πρώτον, φαίνεται ότι οι υπουργικές αποφάσεις - και ειδικά αυτή που αφορά στην εφαρμογή του ECTS - δεν έχουν μελετηθεί από τους υπεύθυνους σε όλο τους το φάσμα. Η ίδια, η Υπουργική Απόφαση για το ECTS περιλαμβάνει οδηγίες του εν λόγω συστήματος στην ελληνική και την αγγλική. Παρ' όλα αυτά, μερικά ιδρύματα διατείνονται ότι απαγορεύεται η έκδοση πιστοποιητικών στην αγγλική.

Δεύτερον, η έκδοση των συγκεκριμένων πιστοποιητικών, στα περισσότερα Τμήματα, διεκπεραιώνεται από τα Γραφεία Διεθνών Σχέσεων και Erasmus, ενώ αυτό, αποτελεί έργο της εκάστοτε Γραμματείας.

Τρίτον, παρατηρείται ότι οι ίδιοι οι φοιτητές είναι αναγκασμένοι να μεταφράζουν εξατομικευμένα και με δική τους ευθύνη, το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας τους.

Τέταρτον, μέλη ΔΕΠ ετοιμάζουν αναλυτικές βαθμολογίες στην αγγλική.

Πέμπτον, φοιτητές υποχρεούνται να απευθύνονται στο Υπουργείο Εξωτερικών προκειμένου να εξασφαλίσουν τη μετάφραση του Πιστοποιητικού τους στην ελληνική, να χάνουν πολύτιμο χρόνο, να καταβάλουν χρήματα, και το σπουδαιότερο, οι μεταφράσεις που τους δίνονται, συχνά να μην ανταποκρίνονται στους τίτλους των μαθημάτων, δεδομένου ότι δεν τους έχουν προτείνει οι εκάστοτε διδάσκοντες των ιδρυμάτων που αποτελούν τους καθ' ύλην αρμόδιους για το εν λόγω θέμα αλλά επαγγελματίες μεταφραστές που δε γνωρίζουν την ορολογία που αποδίδει επιτυχώς τον τίτλο του εκάστοτε γνωστικού αντικείμενου στην αγγλική.

Έκτον, σε ό,τι αφορά την απάντηση «δεν απαιτείται», αυτή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή διότι στην Υπουργική Απόφαση που αφορά το ECTS, αναλύεται λεπτομερώς η χρήση του Πιστοποιητικού Αναλυτικής Βαθμολογίας, τόσο για τον εξερχόμενο φοιτητή, πριν την αναχώρησή του, όσο και για τον εισερχόμενο φοιτητή, μετά το πέρας των εξετάσεών του στο Ίδρυμα Υποδοχής.

Ερώτηση 8

«Το Τμήμα σας αποδέχεται, για την αναγνώριση μαθημάτων, Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (Transcript of Records) στα αγγλικά από τους εξερχόμενους φοιτητές (δικούς σας) Erasmus που επιστρέφουν στο ίδρυμά σας»;

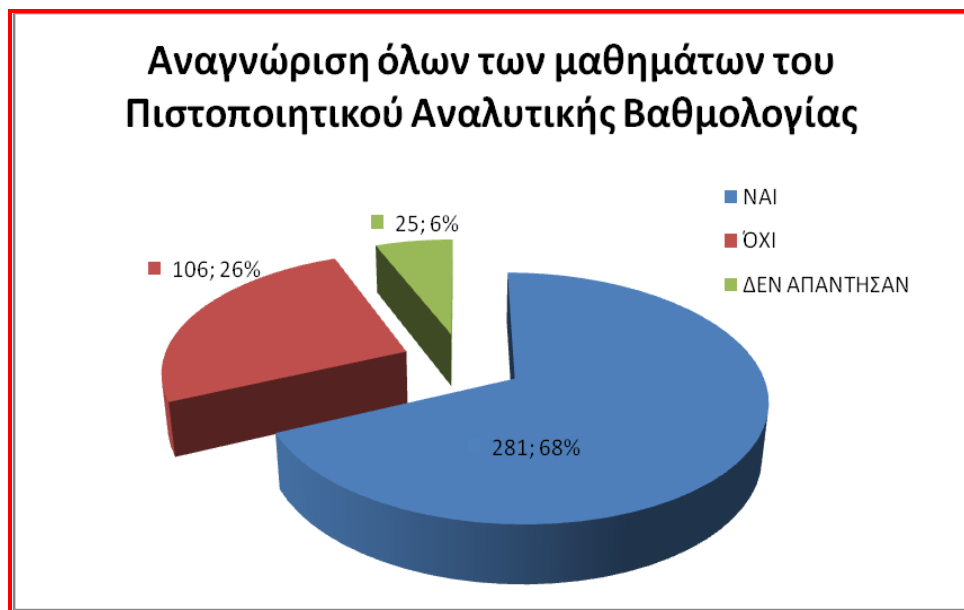
Στην εν λόγω ερώτηση, σχεδόν όλες οι απαντήσεις είναι θετικές. Συγκεκριμένα, στα 412 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, οι 408 απαντήσεις, ήταν θετικές (99,0%).

Σχόλιο: Οι ελάχιστες αρνητικές απαντήσεις δεν θεωρούνται στατιστικά αξιοποιήσιμες.

Ερώτηση 9

«Το Τμήμα σας αναγνωρίζει όλα τα μαθήματα που αναφέρονται στο Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας του φοιτητή, μετά την επιστροφή του»;

Στην ερώτηση αυτή δίδονται 281 (68,2%) θετικές απαντήσεις, 106 (25,7%) αρνητικές και 25 (6,1%) δεν απάντησαν, στο σύνολο των 412 ερωτηματολογίων που μελετήθηκαν.

Σχόλιο: Η αρνητική απόκριση αποτελεί αρκετά υψηλό ποσοστό. Είναι εμφανές ότι 106 Τμήματα δεν αναγνωρίζουν το σύνολο των μαθημάτων στα οποία ο φοιτητής εξετάστηκε επιτυχώς στο Ίδρυμα Υποδοχής. Οι λόγοι της μη αναγνώρισης, που παρατίθενται από τα Τμήματα, περικλείονται στην απάντηση της ερώτησης που ακολουθεί.

Ερώτηση 10

«Εάν όχι, παρακαλείσθε να αναφέρετε τους λόγους».

Οι λόγοι μη αναγνώρισης των μαθημάτων, όπως αυτοί αναφέρονται από τα Τμήματα, συνοψίζονται στους:

(Σημείωση: καταγράφονται όπως ακριβώς έχουν γραφεί από τους υπεύθυνους για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου):

«Στις Σχολές Καλών Τεχνών υπάρχει μεγάλο πρόβλημα στην ορολογία ταύτιση μαθημάτων και την απόδοση κτλ».

«Η αναγνώριση μαθημάτων εξαρτάται από τη συνάφεια των μαθημάτων με τα εν ευρεία έννοια γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος (π.χ. μαθήματα νομικά, ιστορικά, κοινωνικών επιστημών, φιλοσοφίας)».

«Δεν αναγνωρίζει όλα τα μαθήματα στην περίπτωση που δεν αντιστοιχούν στα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών».

«Μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που τα μαθήματα είναι εκτός του Προγράμματος Σπουδών μας».

«Προϋπόθεση αναγνώρισης μαθημάτων είναι να υπάρχει αντιστοιχία με τα μαθήματα του Τμήματος».

«Δεν υπάρχει αντιστοιχία ύλης μαθημάτων».

«Η επιτροπή φοιτητικών θεμάτων εγκρίνει την αναγνώριση των μαθημάτων, μετά από αίτηση του φοιτητή, αφού διαπιστωθεί αντιστοιχία της ύλης των μαθημάτων που παρακολούθησε ο φοιτητής με την ύλη των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών».

«Η προαναφερθείσα αναγνώριση μαθημάτων γίνεται από το Γραφείο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων».

«Αναγνωρίζονται μαθήματα κατά την κρίση του διδάσκοντα, σύμφωνα με τα περιγράμματα ύλης των μαθημάτων».

«Γιατί οι φοιτητές παρακολουθούν και μαθήματα που δεν υπάρχουν στον οδηγό σπουδών του Τμήματος».

«Δεν υπάρχει αντίστοιχο μάθημα στο ΠΣ του Τμήματος. Υπάρχει σημαντική διαφορά στην ύλη των μαθημάτων εξωτερικού και εσωτερικού, οπότε απαιτείται συμπληρωματική εξέταση».

«Η αναγνώριση ενός μαθήματος γίνεται με εισήγηση του διδάσκοντα του αντίστοιχου μαθήματος στο Τμήμα και αφού ληφθεί υπόψη η αναλυτική περιγραφή της διδαχθείσας ύλης και το αν καλύπτεται επαρκώς η ύλη του αντίστοιχου μαθήματος στο Τμήμα».

«Η απάντηση αναφέρεται και αφορά σε όσα από τα μαθήματα (που επέλεξαν οι Σπουδαστές μας στο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα του εξωτερικού) ΔΕΝ εμπίπτουν στο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος Μηχανολογίας».

«Για να αναγνωρίσουμε κάποιο μάθημα θα πρέπει αυτό να διδάσκεται επαρκώς στο Τμήμα της Βιομηχανικής Πληροφορικής».

«Δεν αναγνωρίζουμε μαθήματα που δεν έχουν συνάφεια με τα μαθήματα του Π. Σ.».

«Καθυστέρηση εφαρμογής ECTS και Erasmus».

«Δεν αναγνωρίζεται η παρακολούθηση μαθημάτων ξένης γλώσσας.»

Σχόλιο: Από τα παραπάνω προκύπτει ότι κάποια ιδρύματα δεν υπογράφουν με τους εξερχόμενους φοιτητές τους «Συμφωνίες Μάθησης - Learning Agreements» ΠΡΙΝ την αναχώρησή τους για το εξωτερικό, όπως θα όφειλαν να κάνουν, σύμφωνα με τους κανόνες του ECTS.

Η «Συμφωνία Μάθησης» αποτελεί δεσμευτικό έγγραφο και διασφάλιση του φοιτητή σε θέματα ακαδημαϊκής αναγνώρισης. Ο φοιτητής πρέπει να είναι απολύτως βέβαιος ότι θα τύχει πλήρους αναγνώρισης κατά την επιστροφή του στο Ίδρυμα Προέλευσης, εφόσον βέβαια τηρηθεί το πρόγραμμα που αναφέρεται στη συμφωνία μάθησης, επιτύχει στα αναγραφόμενα και υπογεγραμμένα από τον ακαδημαϊκό συντονιστή μαθήματα και λάβει τις αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες.

Δεν αποτελεί ευθύνη των φοιτητών το να μην αναγνωρίζονται μαθήματα που παρακολούθησαν στο Ίδρυμα Υποδοχής, με τη δικαιολογία του Ιδρύματος Προέλευσης ότι «δεν υπάρχει αντίστοιχο μάθημα στο δικό μας πρόγραμμα», αιτιολογία που συχνά αναφέρεται ΜΕΤΑ την επιστροφή του φοιτητή από το Ίδρυμα Υποδοχής. Αυτό αποτελεί ευθύνη του ακαδημαϊκού συντονιστή, ο οποίος θα πρέπει ΠΡΙΝ την αναχώρηση του φοιτητή να τον αποτρέψει να επιλέξει μάθημα το οποίο γνωρίζει ότι αυτό δεν θα αναγνωριστεί κατά την επιστροφή του.

Σχετικά με τα μαθήματα της ξένης γλώσσας, εάν αυτά περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών, τότε πρέπει να αναγνωρίζονται. Το γεγονός ότι αποτελούν μαθήματα ξένης γλώσσας, δεν σημαίνει ότι ο φοιτητής δεν έχει καταβάλει φόρτο εργασίας, προκειμένου να επιτύχει τα αντίστοιχα μαθησιακά αποτελέσματα.

Επί πλέον, η αναγνώριση των μαθημάτων είναι κατ' εξοχήν έργο των ακαδημαϊκών και δεν είναι δυνατόν να γίνεται από τα Γραφεία Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.

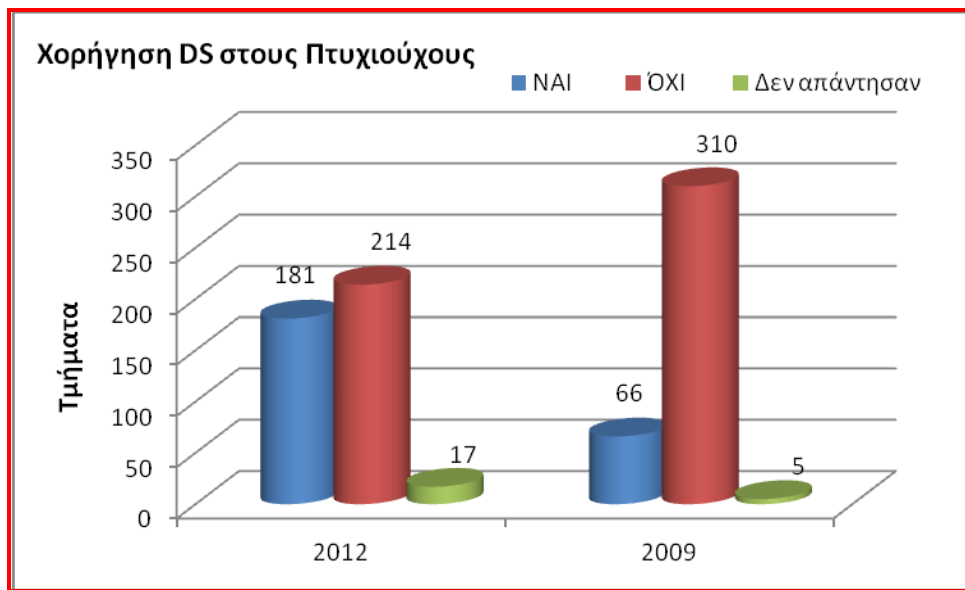
Τέλος, η καθυστέρηση στην εφαρμογή του ECTS δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή, δεδομένης της υφιστάμενης σχετικής Υπουργικής Απόφασης, από το 2007.

Ενότητα Β – Diploma Supplement (DS)

Ερώτηση 11

«Το Τμήμα σας χορηγεί Παράρτημα Διπλώματος (DS) στους πτυχιούχους του»;

Στην ερώτηση δίνονται 181 θετικές απαντήσεις και 214 αρνητικές. 17 Τμήματα δεν απάντησαν, σε σύνολο 412 Τμημάτων. Στο ακόλουθο γράφημα εμφανίζονται τόσο οι απαντήσεις του 2012 όσο και εκείνες που είχαν δοθεί το 2009.

Σχόλιο: Σε σύγκριση με την έρευνα του 2009, όπου 66 Τμήματα δήλωσαν ότι χορηγούσαν το ΠΔ-DS σε σύνολο 381 Τμημάτων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, η βελτίωση που καταγράφεται είναι αξιοσημείωτη δεδομένου ότι έχει σχεδόν τριπλασιαστεί.

Ερώτηση 12

«Εάν ΝΑΙ, παρακαλείσθε να αναφέρετε το προπτυχιακό (ΠΠΣ) ή μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (ΜΠΣ) του Τμήματός σας, σημειώνοντας αν χορηγείται το DS και το έτος πρώτης εφαρμογής. Σε περίπτωση που το Τμήμα σας συμμετέχει σε διατμηματικά ή/και διιδρυματικά ΜΠΣ απαντήστε μόνο για το πρόγραμμα εκείνο για το οποίο το Τμήμα σας έχει τη διοικητική ευθύνη».

Σημείωση: Η ερώτηση αυτή σε συνδυασμό με την προηγούμενη, απαντήθηκε από κάποια Τμήματα χωρίς τη δέουσα προσοχή. Συγκεκριμένα, ενώ στην προηγούμενη ερώτηση, 6 Τμήματα απάντησαν ότι **δεν χορηγούν** DS, στην τρέχουσα, δήλωσαν προγράμματα στα οποία το χορηγούν και μάλιστα καταχώρησαν και έτος χορήγησης. Αναλυτικότερα, για 2 προγράμματα, δηλώθηκε έτος χορήγησης το 2010, για 2 άλλα το 2011, για 1 πρόγραμμα, το 2004 ενώ 1 Τμήμα δήλωσε ότι χορηγεί το ΠΔ, σε δυο προγράμματά του, χωρίς ωστόσο να δηλώσει έτος εφαρμογής.

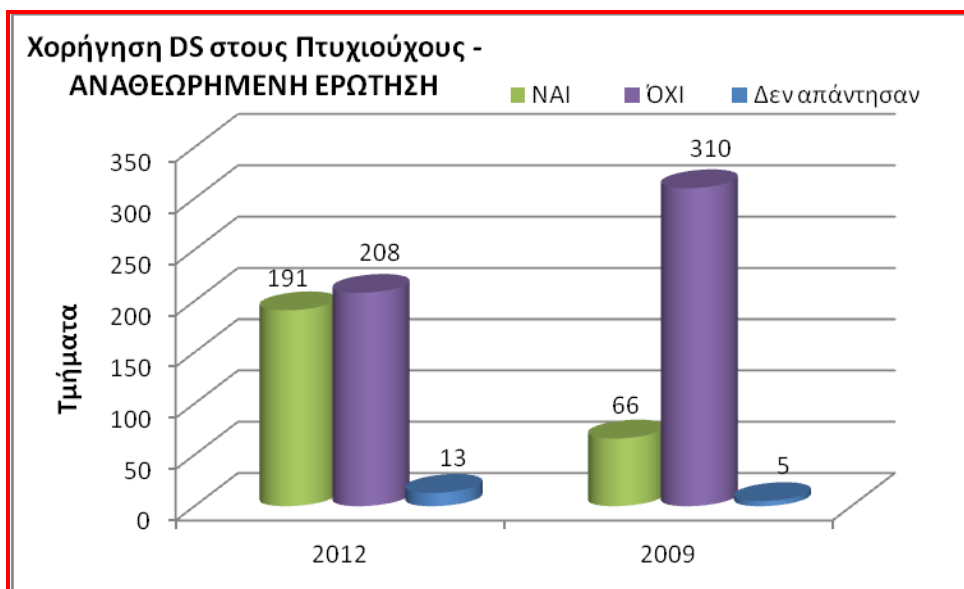
Τέσσερα Τμήματα, αν και στην προηγούμενη ερώτηση, δεν απάντησαν ούτε θετικά ούτε αρνητικά, όσον αφορά τη χορήγηση ΠΔ-DS εν τούτοις, δήλωσαν προγράμματα στα οποία χορηγούν το ΠΔ και μάλιστα, καταχώρησαν και το έτος χορήγησης. Αναλυτικότερα, για 2 προγράμματα, δηλώθηκε έτος χορήγησης το 2012, για 1 άλλο το 2011 ενώ 1 Τμήμα δήλωσε ότι το χορηγεί σε ένα πρόγραμμά του, χωρίς ωστόσο να δηλώσει έτος εφαρμογής.

Είναι φανερό ότι η μη ορθή συμπλήρωση των ερωτηματολογίων δύναται να οδηγήσει σε εσφαλμένες εκτιμήσεις και εσφαλμένα συμπεράσματα. Κατόπιν τούτου, αποφασίστηκε να συμπεριληφθούν οι απαντήσεις των Τμημάτων που δήλωσαν ότι χορηγούν το DS σε αυτά που δήλωσαν ΝΑΙ στην ερώτηση 11. Ως εκ τούτου, η ερώτηση 11 αναθεωρημένη διαμορφώνεται ως εξής:

Ερώτηση 11 Αναθεωρημένων Απαντήσεων

«Το Τμήμα σας χορηγεί Παράρτημα Διπλώματος (DS) στους πτυχιούχους του»;

Στην ερώτηση δεχόμαστε 191 θετικές απαντήσεις, 208 αρνητικές ενώ δεν απάντησαν 13, στο σύνολο 412 Τμημάτων. Το νέο γράφημα είναι:

Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών (ΠΠΣ)

Σύμφωνα με τις απαντήσεις, αφού αυτές διορθώθηκαν και σε συνδυασμό με τις καταχωρήσεις στα ερωτηματολόγια, το Παράρτημα Διπλώματος (ΠΔ-DS) χορηγείται σε πτυχιούχους 183 συνολικά Τμημάτων. Τα Τμήματα αυτά χορηγούν ΠΔ-DS σε 191 προπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Εξ' αυτών, 177 Τμήματα, το χορηγούν σε ένα ΠΠΣ, 4 Τμήματα το χορηγούν σε 2 ΠΠΣ και 2 Τμήματα, το χορηγούν σε 3 ΠΠΣ.

39 Τμήματα απάντησαν ότι δεν χορηγούν ΠΔ-DS.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών (ΜΠΣ)

Παρατήρηση: Ένα Τμήμα, ενώ είχε δηλώσει στην ερώτηση 11 ότι ΔΕΝ χορηγεί ΠΔ-DS, στην ερώτηση 12, δήλωσε ότι το χορηγεί σε 2 ΜΠΣ, ενώ δεν είχε δηλώσει κάτι αντίστοιχο για ΠΠΣ. Επειδή στις επόμενες ερωτήσεις, αναφορικά με τους λόγους μη χορήγησης, έχει καταχωρήσει «κάποιους λόγους», θεωρήσαμε ότι η απάντηση «το χορηγεί σε δυο ΜΠΣ» είναι λανθασμένη και δεν ελήφθη υπόψη.

Παραθέτουμε την κατανομή των ΠΜΣ ανά πλήθος από κάθε Τμήμα.

Πλήθος Τμημάτων	Πλήθος ΠΜΣ στα οποία το Τμήμα χορηγεί DS	Σύνολο ΠΜΣ στα οποία χορηγείται DS
32	1	32
17	2	34
4	3	12
2	4	8
2	5	10
2	6	12
1	7	7
1	11	11
1	12	12
ΣΥΝΟΛΟ 62		ΣΥΝΟΛΟ 138

Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε πως ένα Τμήμα χορηγεί σε 11 ΠΜΣ το ΠΔ-DS και ένα άλλο σε 12 ΠΜΣ. Πιθανόν να έχει γίνει κάποιο λάθος στις δυο τελευταίες περιπτώσεις, γιατί είναι δύσκολο να έχει ένα Τμήμα 11 ή 12 προγράμματα προπτυχιακών σπουδών.

68 Τμήματα απάντησαν ότι δεν χορηγούν ΠΔ-DS.

Η χρονολογική κατανομή της χορήγησης του ΠΔ-DS, είναι:

Έτος	Πλήθος Τμημάτων X Πλήθος ΠΜΣ	Σύνολο ΠΜΣ στα οποία χορηγείται DS
2002	1X1 + 1X2	3
2005	1X2	2
2007	1X4 + 1X5	9
2008	2X1 + 1X3	5
2009	3X1 + 1X2 + 1X7	12
2010	1X6 + 1X2 + 2X6 + 1X12	32
2011	4X1 + 3X2 + 1X4	14
2012	12X1 + 7X2 + 3X3 + 1X11 + 1X5	51
Χωρίς έτος	3X2 + 4X1	10
	ΣΥΝΟΛΟ	138

Παρατήρηση: Σχετικά με το έτος πρώτης εφαρμογής, δηλώνονται τα έτη από το 2002 έως το 2012. Για το 2002 και 2005, προφανώς πρόκειται περί λάθους διότι αφενός η Υπουργική απόφαση για το ΠΔ εξεδόθη στην Ελλάδα το 2006 και αφετέρου, το 2002 η Ομάδα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το DS ήταν ακόμα στο στάδιο επεξεργασίας του τρόπου χορήγησης του ΠΔ-DS, της δομής του και του περιεχομένου του.

Πέντε Τμήματα ενώ δήλωσαν ότι χορηγούν το ΠΔ-DS (ερώτηση 11), στη συνέχεια, δεν διευκρίνισαν αν επρόκειτο για ΠΠΣ ή για ΠΜΣ και για τον λόγο αυτό, δεν ελήφθησαν υπόψη.

Σχόλιο: Σε σύγκριση με την έρευνα του 2009, η βελτίωση είναι αξιοσημείωτη.

Ερώτηση 13

«Εάν ΝΑΙ, χορηγείται αυτόματα και δωρεάν με την απονομή του τίτλου σπουδών, εκδίδεται στα ελληνικά, εκδίδεται στα αγγλικά ή εκδίδεται σε άλλη γλώσσα»;

125 Τμήματα δηλώνουν ότι το χορηγούν αυτόματα και δωρεάν ενώ αρνητικά απαντούν 50 Τμήματα.

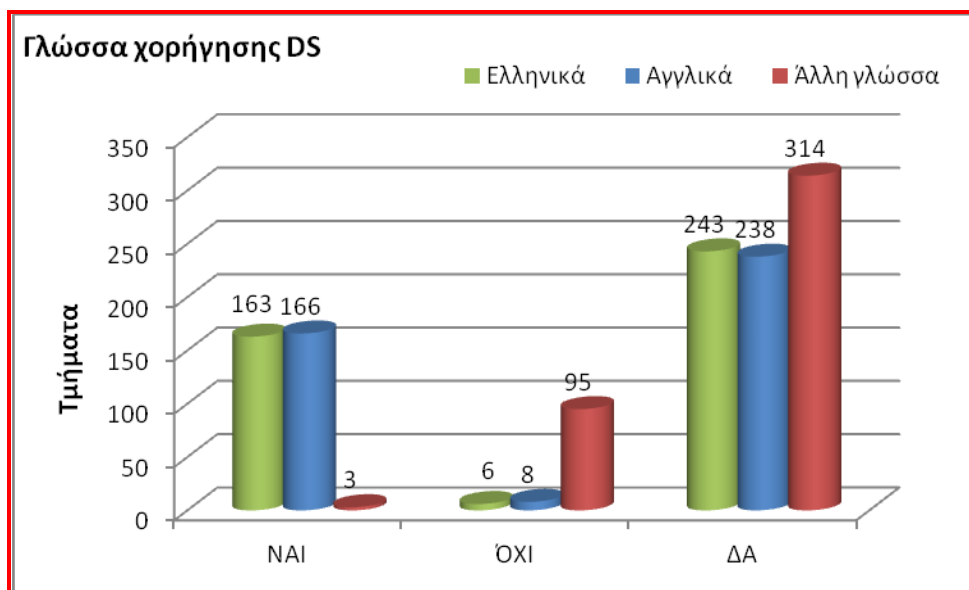
Το Παράρτημα Διπλώματος (ΠΔ) εκδίδεται στην ελληνική γλώσσα από 163 Τμήματα ενώ η αρνητική απάντηση είναι από 6 Τμήματα.

Το ΠΔ εκδίδεται στην αγγλική γλώσσα από 166 Τμήματα ενώ η αρνητική απάντηση είναι από 8 Τμήματα.

Στην ερώτηση εάν εκδίδουν τα Τμήματα το ΠΔ σε άλλη ξένη γλώσσα, 3 Τμήματα απάντησαν ότι το εκδίδουν σε άλλη γλώσσα και η αρνητική απάντηση είναι από 95 Τμήματα.

Συνοπτικά, τα στοιχεία ως προς τις γλώσσες έκδοσης είναι (ΔΑ = Δεν Απάντησαν):

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ
Ελληνικά	163	60	243
Αγγλικά	166	8	238
Άλλη γλώσσα	3	95	314

Σχόλιο: Σε σύγκριση με την έρευνα του 2009 παρατηρείται σημαντική βελτίωση, αλλά όχι η απαιτούμενη.

Ερώτηση 14

«Εάν ΟΧΙ, παρακαλείσθε να παραθέσετε τους λόγους».

48 Τμήματα δηλώνουν έλλειψη ενημέρωσης για την εφαρμογή του,

56 Τμήματα δηλώνουν ότι δεν υπάρχει απόφαση των συλλογικών τους οργάνων ενώ,

158 Τμήματα επικαλούνται άλλους λόγους. Οι λόγοι αυτοί δεν αναφέρονται, αν και στο ερωτηματολόγιο, ζητείται να προσδιορισθούν.

Σχόλιο: Αξίζει να σημειωθεί, ότι με το Πρόγραμμα Ευαισθητοποίησης, πραγματοποιήθηκε μεγάλος αριθμός επιτόπιων επισκέψεων των Bologna Experts σε πολλά ΑΕΙ της χώρας και δόθηκαν αναλυτικά όλες οι απαιτούμενες πληροφορίες, τόσο στις Πρυτανικές Αρχές και σε μέλη ΔΕΠ όσο και σε αρμόδιους διοικητικούς υπαλλήλους. Κατόπιν τούτου, η «έλλειψη ενημέρωσης» δεν μπορεί να αποτελέσει σεβαστή δικαιολογία μη χορήγησης του ΠΔ-DS.

Ερώτηση 15

«Εάν δεν εφαρμόζεται ακόμα σε κάποιο/κάποια από τα παραπάνω προγράμμά σας, σε ποιο στάδιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας για το DS, βρίσκεται το Τμήμα»;

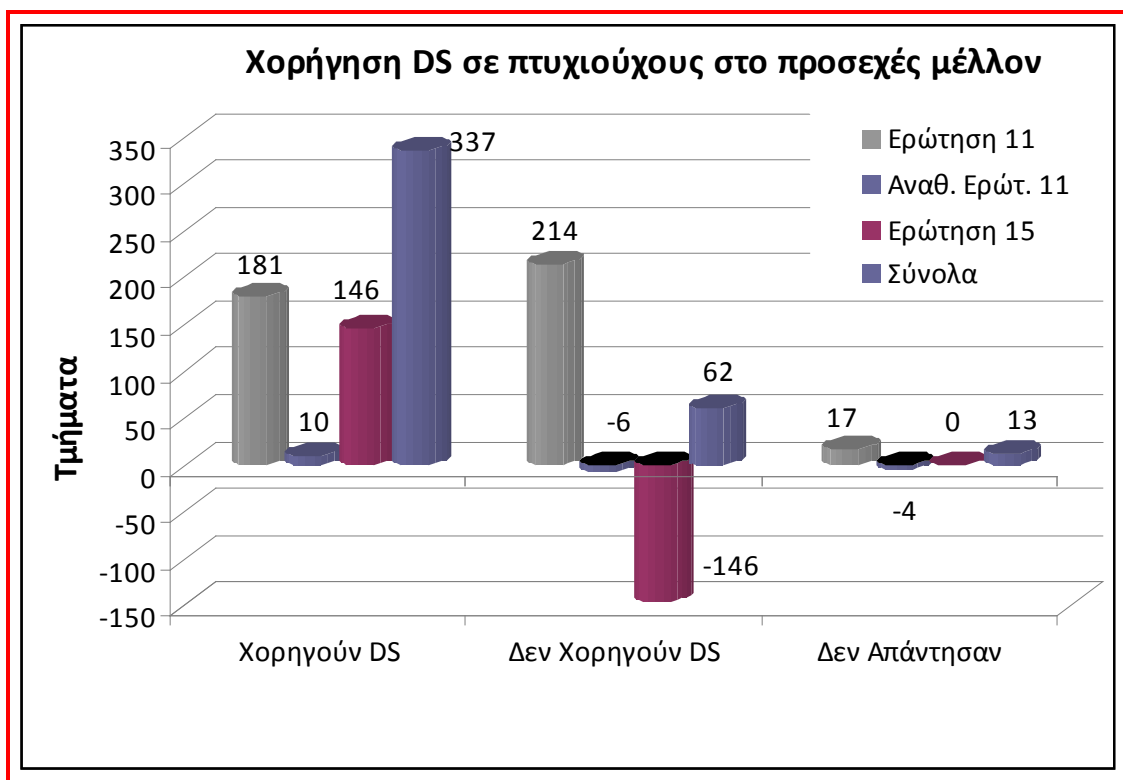
Σχετικά με την Απόφαση Συλλογικού Οργάνου του Ιδρύματος:

- σε 75 Τμήματα αυτή η διαδικασία ολοκληρώθηκε,
- σε 71 Τμήματα είναι σε εξέλιξη ενώ,
- σε 56 δεν έχει ακόμη αρχίσει η διαδικασία.

Άρα, πολύ σύντομα, τα στοιχεία της ερώτησης 11 και της αναθεωρημένης ερώτησης 11, διαμορφώνονται ως εξής:

	Χορηγούν DS	Δεν Χορηγούν DS	Δεν Απάντησαν
Ερώτηση 11	181	214	17
Αναθεωρημένη Ερώτηση 11	10	-6	-4
Ερώτηση 15	146	-146	0
Σύνολα	337	62	13

Το γράφημα με τις προσδοκώμενες νέες τιμές είναι:

Είναι φανερό πως μετά την εξέλιξη αυτή, αλλάζει ριζικά ο χάρτης έκδοσης και χορήγησης του DS, αφού χορηγείται σε 337 από τα 412 Τμήματα της έρευνας, δηλαδή στο 81,8%.

Παρατηρούμε επίσης τα εξής:

Μετάφραση στα αγγλικά κάθε εκπαιδευτικής συνιστώσας/δραστηριότητας του ΠΣ:

- σε 73 Τμήματα ολοκληρώθηκε η διαδικασία,
- σε 90 Τμήματα είναι σε εξέλιξη, ενώ,
- σε 29 Τμήματα δεν έχει ακόμη αρχίσει η διαδικασία.

Αν δεχθούμε ότι η σε εξέλιξη εν λόγω διαδικασία θα ολοκληρωθεί στο άμεσο μέλλον, τότε το σύνολο των Τμημάτων που θα έχουν μεταφρασμένη στα αγγλικά, κάθε εκπαιδευτική συνιστώσα του προγράμματός τους, θα είναι 163 και μόνο σε 29 από τα $(73+90+29 =)$ 192 που απάντησαν, δεν θα έχει ολοκληρωθεί. Δηλαδή στο 84,9% των Τμημάτων που απάντησαν, η διαδικασία θα έχει ολοκληρωθεί.

Φυσικά αν δεχθούμε ότι όσα δεν απάντησαν, δεν έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία μετάφρασης, τότε μόνο τα 163 από τα 412 Τμήματα θα έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία, δηλαδή μόλις το 39,6%, που χωρίς αμφιβολία αποτελεί πολύ χαμηλό ποσοστό.

Κατανομή Πιστωτικών Μονάδων σε κάθε εκπαιδευτική συνιστώσα/δραστηριότητα του ΠΣ:

- σε 131 Τμήματα αυτή η διαδικασία ολοκληρώθηκε,
- σε 39 Τμήματα είναι σε εξέλιξη ενώ,
- σε 16 δεν έχει ακόμη αρχίσει η διαδικασία.

Και σε αυτήν την περίπτωση, η προηγούμενη συλλογιστική εμφανίζει καλύτερα αποτελέσματα, τα οποία όμως υπολείπονται του ευκαίσιου, στο σύνολο των Τμημάτων των ΑΕΙ της χώρας.

Προετοιμασία κατάλληλου λογισμικού:

- σε 15 Τμήματα, αυτή η διαδικασία ολοκληρώθηκε,
- σε 116 Τμήματα, είναι σε εξέλιξη ενώ,
- σε 72 δεν έχει ακόμη αρχίσει η διαδικασία.

Στη δραστηριότητα αυτή, τα στοιχεία είναι λιγότερο ενθαρρυντικά.

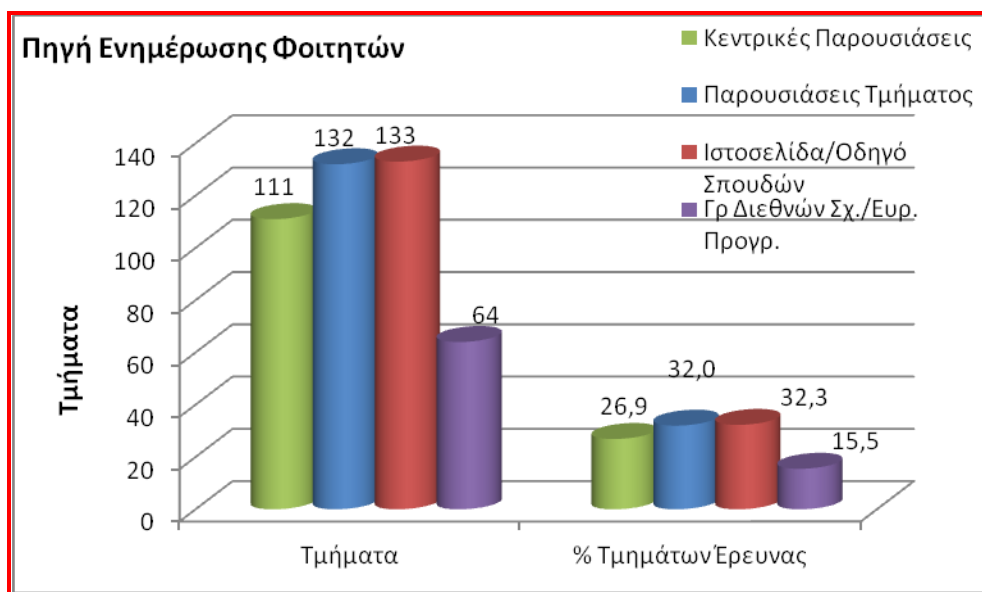
Σχόλιο: Υπάρχει σημαντική απόκλιση από το στόχο.

Ενότητα Γ – Κοινά Στοιχεία

Ερώτηση 16

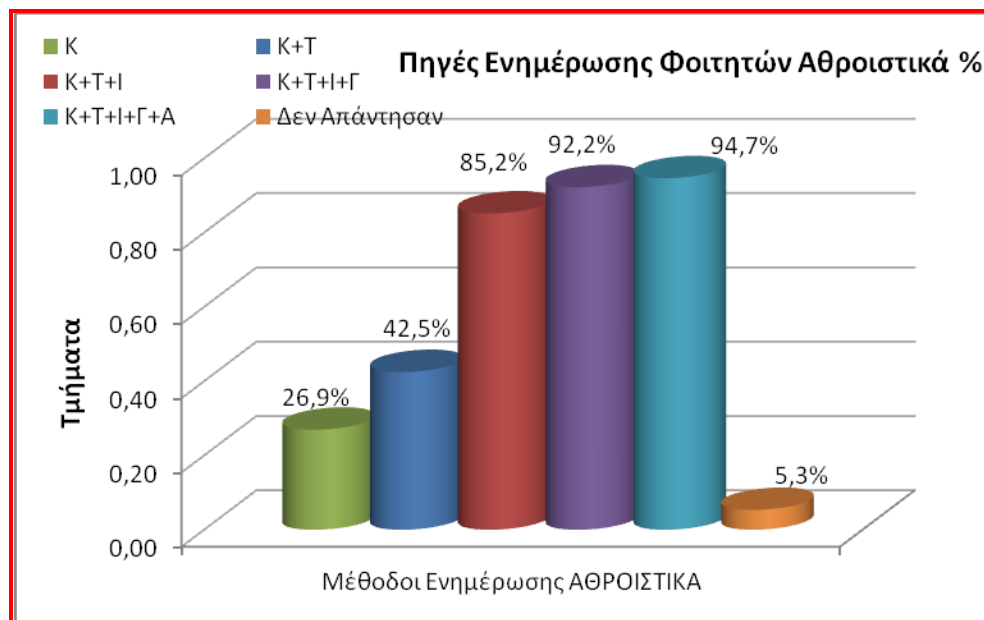
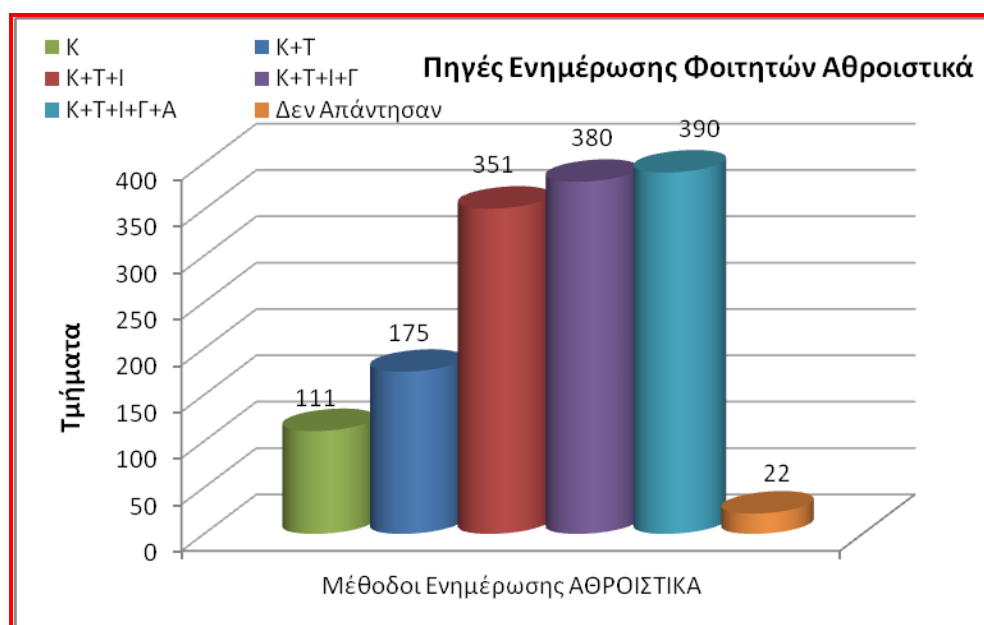
«Πώς ενημερώνονται οι φοιτητές του Τμήματός σας για την εφαρμογή του ECTS και τη χορήγηση του Παραρτήματος Διπλώματος»;

- 111 Τμήματα από τα 412 της έρευνας (26,9%), απάντησαν ότι η ενημέρωση γίνεται σε κεντρικές παρουσιάσεις μετά από σχετικές ανακοινώσεις - προσκλήσεις στους ενδιαφερόμενους.
- 132 (32,0%) απάντησαν ότι γίνεται σε παρουσιάσεις που διοργανώνει το Τμήμα σε ετήσια ή εξαμηνιαία βάση.
- 133 (32,3%) δήλωσαν ότι γίνεται μέσω της ιστοσελίδας/οδηγού σπουδών του Τμήματος ή/και του Ιδρύματος ενώ,
- 235 (57,0%) Τμήματα δήλωσαν ότι η ενημέρωση γίνεται από το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων/Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.
- 64 (15,5%) Τμήματα δηλώνουν άλλους λόγους ενημέρωσης, χωρίς να τους προσδιορίζουν.

Αν λάβουμε υπόψη τα Τμήματα που προβαίνουν σε ενημέρωση των φοιτητών μέσω ενός τουλάχιστον τρόπου καθώς και εκείνα που δεν προβαίνουν σε κανενός είδους ενημέρωση των φοιτητών, όπως αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι τα εν λόγω Τμήματα δεν επέλεξαν κανενός είδους ενημέρωση από τα υπάρχοντα στις σχετικές ερωτήσεις, έχουμε την ακόλουθη εικόνα.

Μέθοδοι Ενημέρωσης ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΑ		Πλήθος	%
K	Κεντρικά	111	26,94
K+T	Κεντρικά+Τμηματικά	175	42,48
K+T+I	Κεντρικά+Τμηματικά+WEB/Οδηγοί Σπουδών	351	85,19
K+T+I+Γ	Κεντρικά+Τμηματικά+WEB/Οδηγοί Σπουδών+Γραφ.Δημ.Σχέσεων.	380	92,23
K+T+I+Γ+A	Κεντρικά+Τμηματικά+WEB/Οδηγοί Σπουδών+Γραφ.Δημ.Σχέσεων+Άλλο	390	94,66
Δεν Απάντησαν		22	5,34

Από τον προηγούμενο πίνακα και τα γραφήματα, φαίνεται ότι το 94,7% των (412) Ιδρυμάτων της έρευνας προβαίνει σε ενημέρωση των φοιτητών καθοιονδήποτε τρόπο.

Σχόλιο: Υψηλό ποσοστό, αν και θα έπρεπε να είναι 100% χωρίς ωστόσο να υπάρχει επαρκής εξήγηση για την καταγραφή ποσοστού 5,3% των Ιδρυμάτων που δεν προβαίνουν σε κανενός είδους ενημέρωση των φοιτητών.

Ερώτηση 17

«Μπορείτε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο ή παρατηρήσεις σας σχετικά με το θέμα της (μη) εφαρμογής ή όχι του ECTS και της χορήγησης ή μη του Παραρτήματος Διπλώματος από το Τμήμα σας»;

Μερικά από τα Τμήματα καταχώρησαν απόψεις και σχόλια, τα οποία πρόκειται να ληφθούν υπόψη από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και του ΙΚΥ.

3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ 2009 -2012

3.1 Τμήματα που απάντησαν

	ΣΥΓΚΡΙΣΗ 2009 με 2013	2009 Τμήματα:		Απάντ. % λειτουργ- γούντων	2012 Τμήματα		Απάντ. % λειτουργ- γούντων	Διαφο- ρά %
		Λει- τουρ- γούν	Απά- ντη- σαν		Λει- τουρ- γούν	Απά- ντησαν		
1	Ανώτ. Σχολή Καλών Τεχνών	2	2	100,00%	2	2	100,00%	0%
2	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	42	20	47,62%	42	41	97,62%	50,00%
3	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	7	7	100,00%	7	5	71,43%	-28,57%
4	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	16	16	100,00%	20	13	65,00%	-35,00%
5	Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος	3	1	33,33%	3	3	100,00%	66%
6	Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	31	29	93,55%	33	32	96,97%	3,42%
7	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο	9	3	33,33%	9	0	0,00%	-33,33%
8	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο	6	6	100,00%	6	4	66,67%	-33,33%
9	Ιόνιο Πανεπιστήμιο	6	6	100,00%	7	6	85,71%	-14,29%

10	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	8	8	100,00%	8	8	100,00%	,00%
11	Πανεπιστήμιο Αιγαίου	17	5	29,41%	17	17	100,00%	70,59%
12	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	6	2	33,33%	6	5	83,33%	50,00%
13	Πανεπιστήμιο Δυτικής Ελλάδας	3	0	0,00%	3	3	100,00%	100,00%
14	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	16	16	100,00%	16	16	100,00%	,00%
15	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	17	17	100,00%	14	13	92,86%	-7,14%
16	Πανεπιστήμιο Κρήτης	18	18	100,00%	17	16	94,12%	-5,88%
17	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	10	9	90,00%	10	10	100,00%	10,00%
18	Πανεπιστήμιο Πατρών	22	0	0,00%	22	16	72,73%	72,73%
19	Πανεπιστήμιο Πειραιώς	9	9	100,00%	9	9	100,00%	,00%
20	Πανεπιστ. Πελοποννήσου	10	10	100,00%	10	10	100,00%	,00%
21	Πανεπιστ. Στερεάς Ελλάδας	2	1	50,00%	2	1	50,00%	,00%
22	Πάντειο Πανεπιστήμιο	10	8	80,00%	10	1	10,00%	-70,00%
23	Πολυτεχνείο Κρήτης	6	6	100,00%	6	5	83,33%	-16,67%
24	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	4	4	100,00%	4	4	100,00%	,00%
	ΣΥΝ.ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ	280	203	72,50	283	240	84,81%	12,31%
1	ΑΣΠΑΙΤΕ	7	6	85,71%	7	6	85,71%	,00%
2	ΤΕΙ Αθήνας	36	34	94,44%	32	32	100,00%	5,56%
3	Αλεξάνδρειο ΤΕΙ Θεσ/κης	25	24	96,00%	25	23	92,00%	-4,00%
4	ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας	19	14	73,68%	19	18	94,74%	21,05%
5	ΤΕΙ Ηπείρου	14	13	92,86%	14	13	92,86%	,00%
6	ΤΕΙ Ιονίων Νήσων	8	0	0,00%	8	8	100,00%	100,00%
7	ΤΕΙ Καβάλας	13	8	61,54%	13	7	53,85%	-7,69%
8	ΤΕΙ Καλαμάτας	8	7	87,50%	8	8	100,00%	12,50%
9	ΤΕΙ Κρήτης	20	17	85,00%	20	20	100,00%	15,00%
10	ΤΕΙ Λαμίας	8	5	62,50%	7	2	28,57%	-33,93%
11	ΤΕΙ Λάρισας	21	16	76,19%	21	4	19,05%	-57,14%
12	ΤΕΙ Μεσολογγίου	8	7	87,50%	8	8	100,00%	12,50%
13	ΤΕΙ Πάτρας	17	14	82,35%	17	15	88,24%	5,88%
14	ΤΕΙ Πειραιά	14	10	71,43%	14	10	71,43%	,00%
15	ΤΕΙ Σερρών	7	6	85,71%	7	6	85,71%	,00%
16	ΤΕΙ Χαλκίδας	8	0	0,00%	7	3	42,86%	42,86%
	ΣΥΝΟΛΑ ΤΕΙ	233	181	77,68%	227	183	80,62%	2,93%
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΕΙ	513	384	74,85%	510	423	82,94%	8,73%

Παρατηρούμε ότι στο σύνολο των Ιδρυμάτων, στην παρούσα έρευνα, απάντησαν 8,73% περισσότερα Τμήματα από όσα είχαν απαντήσει στην αντίστοιχη έρευνα του 2009. Συγκεκριμένα, απάντησε το 82,94% των λειτουργούντων Τμημάτων. Το ποσοστό είναι υψηλό, οπότε τα αποτελέσματα είναι στατιστικά αξιόπιστα.

Παρατήρηση:

Αν συγκρίνει κάποιος τις εγγραφές στους πίνακες των Τμημάτων που εφαρμόζουν το ECTS στις έρευνες του 2009 και εκείνες του 2012, θα βρει διαφορές, π.χ.

Έτος εφαρμογής	Έρευνα 2009	Έρευνα 2012
1989	3	1
1990	1	0
1992	3	2
1993	0	1
.....		
.....		

Οι διαφορές αυτές δεν οφείλονται σε σφάλματα κατά τη δήλωση, αλλά στο γεγονός ότι διαφορετικά Τμήματα περιλαμβάνονται στην έρευνα του 2009 και διαφορετικά στην αντίστοιχη του 2012.

3.2 Εφαρμογής του ECTS

Το γεγονός ότι μέχρι το 2009, το 95,5% των Τμημάτων της έρευνας (294 από τα 308 που απάντησαν), δήλωσαν ότι εφαρμόζαν το ECTS στα ΠΠΣ ενώ το 2012 δήλωσε ότι το εφαρμόζε το 90,0% (371 από τα 412 που απάντησαν), δεν σημαίνει ότι σήμερα-το εφαρμόζει χαμηλότερο ποσοστό. Σε απόλυτους αριθμούς, το 2009, το εφαρμόζαν 294 Τμήματα ενώ το 2012 το εφαρμόζουν 371, άρα 75 Τμήματα περισσότερο, ή αύξηση κατά 26,2%.

Το 2009, απάντησαν 181 από τα 308 Τμήματα (58,8%) ότι το ECTS εφαρμόζεται στα μεταπτυχιακά προγράμματα τους και το 2012, δήλωσαν 192 από τα 412 Τμήματα (46,6%) ότι το εφαρμόζουν. Και για τα μεταπτυχιακά προγράμματα, ισχύει η σημείωση που καταγράφηκε για τα προπτυχιακά προγράμματα. Βέβαια, η αύξηση του απόλυτου αριθμού των Τμημάτων που το εφαρμόζουν δεν είναι αξιοσημείωτη, δεδομένου ότι μόλις 11 επιπλέον Τμήματα (ή 6,1%) δήλωσαν πως εφαρμόζουν το εν λόγω σύστημα.

3.3 Συντονιστής ECTS στα ΑΕΙ

Το 2009, στο 66,7% (254 από τα 308 της έρευνας) των Τμημάτων ΑΕΙ της έρευνας, είχε οριστεί Τμηματικός Συντονιστής. Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 79,6% το 2012 (328 από τα 412 της έρευνας). Η αύξηση αυτή είναι σημαντική και αναμένεται να ξεπεράσει σύντομα το 90%.

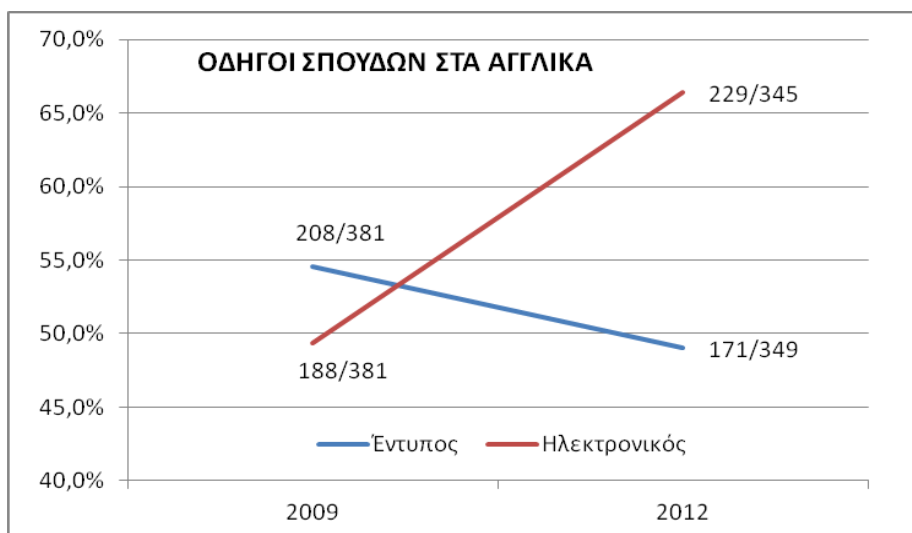
3.4 Οδηγοί Σπουδών

Όπως φαίνεται στους πίνακες και στα γραφήματα που ακολουθούν, οι έντυποι οδηγοί σπουδών εκδίδονται ολοένα και σπανιότερα, σε αντίθεση με τους ηλεκτρονικούς, των οποίων η αύξηση είναι αξιοσημείωτη. Η αιτιολογία υπέρ του ηλεκτρονικού Οδηγού Σπουδών είναι προφανής: Μηδενισμός σχεδόν του κόστους και δυνατότητα άμεσης ανανέωσης.

ΟΔΗΓΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ				
Έτος	Έντυπος		Ηλεκτρονικός	
	Εκδίδουν/Απάντησαν	%	Εκδίδουν/Απάντησαν	%
2009	338/381	88,7%	310/381	81,4%
2012	301/373	80,7%	348/376	92,6%

ΟΔΗΓΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ				
Έτος	Έντυπος		Ηλεκτρονικός	
	Εκδίδουν/Απάντησαν	%	Εκδίδουν/Απάντησαν	%
2009	208/381	54,6%	188/381	49,3%
2012	171/349	49,0%	229/345	66,4%

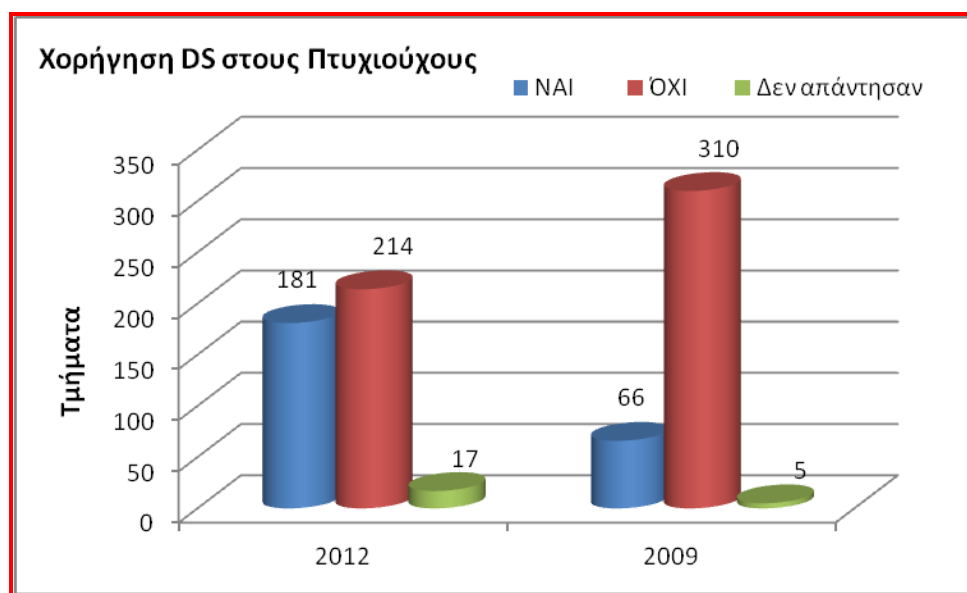
3.5 Πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας στην αγγλική

Σε ό,τι αφορά την έκδοση Πιστοποιητικών Αναλυτικής βαθμολογίας στην αγγλική γλώσσα, δεν σημειώνεται βελτίωση. Ωστόσο, όσον αφορά την αναγνώριση και αποδοχή αντίστοιχων πιστοποιητικών που έχουν εκδοθεί από ξένα ΑΕΙ, παρουσιάζεται αύξηση που σχεδόν προσεγγίζει το πλήρες.

Πιστοποιητικά Αναλυτικής Βαθμολογίας για:						
	Εξερχόμενους φοιτητές		Εισερχόμενους φοιτητές		Αποδέχονται	
	Εκδίδουν/Απάντησαν	%	Εκδίδουν/Απάντησαν	%	Εκδίδουν/Απάντησαν	%
2009	201/381	52,8%	242/381	63,5%	341/381	89,5%
2012	198/411	48,2%	256/401	63,8%	384/396	97,0%

3.6 Παράρτημα Διπλώματος - Diploma Supplement (DS)

181 Τμήματα απάντησαν ότι χορηγούν το Παράρτημα Διπλώματος, έναντι 214, που απάντησαν αρνητικά και 17, που δεν απάντησαν, στο σύνολο 412 Τμημάτων. Στο ακόλουθο γράφημα εμφανίζονται οι απαντήσεις του 2012 καθώς και εκείνες του 2009. Σε σύγκριση με την έρευνα του 2009, όπου 66 Τμήματα είχαν δηλώσει ότι χορηγούσαν το ΠΔ-DS, σε σύνολο 381 Τμημάτων που είχαν απαντήσει στο ερωτηματολόγιο, η βελτίωση είναι αρκετά σημαντική: σχεδόν τριπλάσια.

3.7 Τρόπος Χορήγησης και μορφές Παραρτήματος Διπλώματος

Η εξέλιξη της χορήγησης του Παραρτήματος Διπλώματος παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα, όπου φαίνεται πως ο τρόπος χορήγησης (αυτόματα και δωρεάν) καθώς και το ποσοστό έκδοσης και χορήγησης στην ελληνική γλώσσα, παρέμειναν σταθερά, ενώ η έκδοση και χορήγηση στην αγγλική, αυξήθηκε κατά 23,4%.

Παράρτημα Διπλώματος Diploma Supplement						
	Αυτόματα και Δωρεάν		Στα Ελληνικά		Στα Αγγλικά	
	Εκδίδουν /Απάντησαν	%	Εκδίδουν /Απάντησαν	%	Εκδίδουν /Απάντησαν	%
2009	47/66	71,2%	60/66	90,9%	51/66	77,3%
2012	125/175	71,4%	163/169	96,4%	166/174	95,4%

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση των στοιχείων της έρευνας και τη σύγκρισή τους με εκείνα της έρευνας του 2009, καταγράφεται θετική εξέλιξη όλων των δεικτών της εφαρμογής της διαδικασίας της Μπολόνια.

Παρόλα αυτά, πρέπει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών από 392 (από τα 412 που αξιοποιήθηκαν στην έρευνα ή τα 546 του συνόλου των προσφερομένων από τα ΑΕΙ της χώρας) που εφαρμόζουν το ECTS και να προσεγγίσει, αν όχι να εξισωθεί, με το 100%.

Το ίδιο πρέπει να συμβεί και στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών ώστε τα 371, που δήλωσαν πως το εφαρμόζουν, να προσεγγίσουν ή ακόμα και να εξισωθούν με τα 505 προγράμματα που προσφέρονται.

Όσον αφορά στη χορήγηση του Παραρτήματος Διπλώματος (Diploma Supplement – DS) πρέπει επίσης να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια, ώστε τα 181 Τμήματα που δήλωσαν ή τα 191 Τμήματα που θεωρούμε (μετά την αναθεώρηση) ότι το χορηγούν, να αυξηθούν στο προσεχές μέλλον και να προσεγγίσουν τα 546 που λειτουργούν συνολικά στην Ελλάδα.

5. ΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο των εργασιών της Εθνικής Ομάδας Εμπειρογνομόνων του Ευρωπαϊκού Σχεδίου National Team of Bologna Experts 2011-2013. Η **Εθνική Ομάδα των Bologna Experts** είναι:

- Πλέσσα Παπαδάκη Αθηνά, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΥΠΑΙΘ
- Βλάχος Ιωάννης, Καθηγητής στο ΤΕΙ Κρήτης
- Γαλανάκη Αικατερίνη, Υπεύθυνη Γραφείου Διεθνών Σχέσεων & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Γλαμπεδάκης Μιχαήλ, Καθηγητής στο ΤΕΙ Αθήνας
- Κοντογουλίδου Χριστίνα, Υπεύθυνη Γραφείου Διεθνών Σχέσεων & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στο Πανεπιστήμιο Πειραιά
- Πετρουνάκου Αικατερίνη-Ευδοκία, υποψήφια Διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
- Ραχιανιώτης Κωνσταντίνος, φοιτητής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Ταρουδάκης Μιχαήλ, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης
- Τσινάκος Αύγουστος, Καθηγητής στο ΤΕΙ Καβάλας
- Φρύδα Φωτεινή, Υπεύθυνη Γραφείου Διεθνών Σχέσεων & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Χατζηγεωργίου Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Στην ομάδα της Έρευνας συμμετείχαν τα στελέχη της **Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης του ΥΠΑΙΘ**:

- Φαρμάκη Σοφία, Αναπληρώτρια Προϊσταμένη του Τμήματος Β' Προγραμμάτων της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Κρόμπα Άννα, Υπάλληλος του Τμήματος Β' Προγραμμάτων της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Πολυμέρου Ελισάβετ, Υπάλληλος του Τμήματος Β' Προγραμμάτων της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Σκούρας Χρήστος, Υπάλληλος του Τμήματος Β' Προγραμμάτων της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στην ομάδα της Έρευνας συμμετείχαν επίσης τα στελέχη του **ΙΚΥ**:

- Καμενοπούλου Ελευθερία, Αναπληρώτρια Προϊσταμένη του Τμήματος Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης της Διεύθυνσης Ειδικών Προγραμμάτων Διεθνών Υποτροφιών
- Καράμπελα Ασπασία, Υπάλληλος του Τμήματος Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης της Διεύθυνσης Ειδικών Προγραμμάτων Διεθνών Υποτροφιών
- Παπασταματίου Ευφροσύνη, Υπάλληλος του Τμήματος Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης της Διεύθυνσης Ειδικών Προγραμμάτων Διεθνών Υποτροφιών

Η Στατιστική Ανάλυση και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων έγινε από τους:

- Μιχάλη Γλαμπεδάκη, Μαθηματικό-Πληροφορικό, Καθηγητή ΤΕΙ Αθηνών
- Γιώργο Κούζιλο, Μηχανολόγο Μηχανικό, Χημικό Μηχανικό, PhD, Ερευνητή
- Αντώνη Γλαμπεδάκη, Ηλεκτρονικό Μηχανικό, MSc, Ερευνητή